

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica šte. 5/II,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 18.711.

Še vedno se slabo tolmačijo predpisi o kmečki razdolžitvi

Da bodo zadolženi kmetje natančno obveščeni o svoji dolžnosti plačevanja letnih obrokov, je ljubljanska podružnica Privilegirane agrarne banke objavila v listih naslednje pojasnilo:

»Po uredbi o kmečki razdolžitvi je Privilegirana agrarna banka prevzela od denarnih zavodov zaščitenje terjatve za račun države. Dokler banka ne bo izvršila končnih obračunov, se izterjujejo letni obroki od 1. novembra 1936 dalje tako, kakor so jih izračunali denarni zavodi v svojih začasnih obračunih. Znižanje obrokov pri dolgovih nad 25.000 dinarjev se upošteva šele potem, ko banka prejme od sodišča pravomočen sklep o znižanju, med tem ko je znižanje pri dolgovih pod 25.000 že upoštevano. Ko pa bo banka izvršila končni obračun, bo pri vsakem dolžniku upoštevala dejanska vplačila in bo izvršila potrebne popravke. Šele tedaj bodo dolžniki dobili od banke končno obvestilo o stanju svojih dolgov. Delo je pri banki zdaj že toliko napredovalo, da bodo dolžniki v najkrajšem času po vrsti začeli dobivati ta obvestila banke.

Letnih obrokov ne izterjuje banka, temveč davč. uprave na podlagi seznamov, ki jih v to svrhu dobivajo od banke. Davčne uprave morajo pri tem postopati po navodilih, ki jih prejema preko svojih finančnih direktorij od finančnega ministrstva. Če dolžnik ne plača dospelga obroka po opominu davčne uprave, mora davčna uprava obrok izterjati prisilno s prodajo premičnin. Kolikor se niti na ta način ne bo moglo dobiti plačila, bodo davčne uprave morale uvesti pri sodišču postopanje za dražbo nepremičnin, in sicer zadostuje, da stavijo samo zadevni predlog in mu priložijo izpis iz svojih knjig, odnosno iz seznama Privilegirane agrarne banke za izterjavo obrokov. Da bi se dolžniki temu ognili, jim banka na njih prošnjo dovoljuje, da prostovoljno odprodajo del svojih nepremičnin in da se ta del bremen prosto odpiše pod pogojem seveda, če kunnina predstavlja zadostno sorazmerno kritje.

Niti banka niti davčne uprave pa nimajo zakonske možnosti, da dovoljujejo odlog plačila dospelih letnih obrokov. To velja tako za prvi kakor tudi za drugi obrok, ki je tudi že zapadel v plačilo 1. novembra in so davčne uprave že dobile sezname dolžnikov, od katerih je treba drugi obrok izterjati. Če obroki niso bili takoli izterjani po prisilnem potu od zamudnih dolžnikov, se je to zgodilo le na podlagi posebnih pooblastil finančnega ministrstva, ki na so že davno potekla. Zato je treba dospelo obroke takoli plačati da se dolžniki izognejo sitnosti in stroškom, ki so zvezani s prisilno izterjavo.

Člen 48. uredbe o kmečki razdolžitvi predpisuje, da ima dolžnik, ki ne plača dospelga obroka, takoli plačati ves dolg; on torej izgubi upodnost obročnega odplačevanja v 12 letih. V istem členu je imenovana ena edina izjema: če je bil prizadet od vremenske nevarnosti in se mu je zaradi takšne škode dovolil odpis davka, potem to določilo ne velja. S tem pa ni rečeno, da bi bil opro-

ščen plačila zapadlega obroka. Tega mora plačati v vsakem primeru, le celoten dolg se tedaj ne more od njega zahtevati, obrok pa se mora kljub temu od njega izterjati, po potrebi tudi po prisilnem potu. Samo takšno tolmačenje člena 48. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov je pravilno in tako ga tolmači tudi finančno ministrstvo, ki je v zadevah kmečkih dolgov pri Privilegirani agrarni banki vrhovna instanca. Zato banka v nobenem primeru in pod nikakršnim pogojem ne more in ne sme dovoljevati odloga plačila dospelih letnih obrokov.

Ze lani smo v »Domovini« opozorili kmečke dolžnike, da Privilegirana agrarna banka svojevoljno tolmači predpise, ki se nanašajo na prisilno izterjavanje letnih obrokov za kmečke dolge. Kakor je razvidno iz gornjega dopisa, prihaja tudi letos Privilegirana agrarna banka z istim svojevoljnim tolmačenjem uredbe, ki pomeni nedopustno beganje kmečkih dolžnikov, kakršnega se ne bi smela posluževati ustanova, ki ji je poverjeno, da v imenu države izvede kmečko razdolžitev. Gornje pojasnilo pomeni, da lahko odvzame kmetu za plačilo obroka zadnje živinče, ki mu je ostalo tudi po najhujši vremenski nevarnosti, na primer po veliki povodnji. Država prizna kmetu v takem primeru davčno prostost. Ali mu naj potem banka, ki vrši kmečko razdolžitev v imenu države, vzame zadnje kar mu je ostalo? Vsakomur mora biti jasno, da zakonodajalec ni mislil kaj takega predpisati. V resnici tudi uredba sama ne pozna take krute določbe. Banka se sicer sklicuje na tolmačenje finančnega ministrstva. Toda znano je, da doslej ni bilo izdano nobeno

tako tolmačenje, ki ga po členu 56. uredbe izdaja le minister pravde v sporazumu s pristojnimi ministri.

Člen 48. uredbe, na katerega se sklicuje banka, ima dva odstavka. Prvi se brez dvoma nanaša na zasebne upnike in ne na Privilegirano agrarno banko in pravi: Ako dolžnik ne plača dospelga obroka — izvzeti so primeri vremenskih nevarnosti, zaradi katerih je dobil oprostitev plačevanja davkov — tedaj dobi upnik pravico, takoli zahtevati plačilo celotnega ostanka dolga po rednem sodnem potu. To pravico daje uredba upniku in ne davčni upravi, ki no drugem odstavku izterjuje obroke za Privilegirano agrarno banko, in ji uredba tudi nalaga, da izvede izvršbo in zahteva prodajo nepremičnin.

Ta drugi odstavek, ki se nanaša samo na izterjevanje obrokov za banko, določa namreč za primer, ako dolžnik ne plača dospelga obroka, naslednje: Kadar pobira dospelo obroke davčna uprava, tedaj izvede v gornjem primeru izvršbo na premičnine dolžnika. Šele tedaj, kadar izvršba nima uspeha, zahteva davčna uprava od pristojnega sodišča prodajo dolžnikovih nepremičnin.

Postopanje po prvem in drugem odstavku je docela različno in je jasno, da velja prvi odstavek za zasebne dolžnike, drugi odstavek pa le za dolžnike Privilegirane agrarne banke. Če bi veljalo svojevoljno tolmačenje banke, tedaj bi lahko banka od enega zamudnika izterjala preko davčnih urav dospeli obrok, od drugega pa bi lahko glede na prvi odstavek zahtevala plačilo celotnega ostanka dolga. Enemu bi lahko prizanesla, od drugega na bi lahko izterjala ves dolg. Kam bi to lahko dovedlo v naših razmerah, si lahko vsakdo sam misli. Oni, ki bi imel boljše zveze, bi užival olajšave drugega odstavka, drugemu, ki nima takih zvez, pa bi lahko banka v prvem primeru, ko zaostane s plačilom, enostavno poglala posestvo na boben zaradi plačila celotnega dolga.

Zakaj smo člani Jugoslovenske nacionalne stranke

Narodni poslanec Josip Cvetič je napisal v zagrebških »Jugoslovenskih novinah« članek »Zakaj smo člani Jugoslovenske nacionalne stranke«. Najprej pravi, da je bila ta stranka ustanovljena kot orodje jugoslovenske nacionalne politike. Temu namenu je ustrezal tudi njen program. JNS je zbrala v svojem okrilju vse tiste politične ljudi, ki verujejo v resničnost jugoslovenskega programa in ki se zavedajo da ni mogoče pomagati državi s starimi strankami. JNS predstavlja nacionalno zvezo dobronamernih jugoslovenskih rodoljubov. Sedanje vodstvo JNS, ki ga sestavljajo Peter Živković, Jovan Banjanin, Juraj Demetrovič in dr. Albert Kramer, pomeni po sebi program naše državne in nacionalne politike. Nikdar ni imela JNS svoje enotne vlade v tej državi, temveč je vedno v vladi le sodelovala. Zato tudi ne more biti odgovorna za vso politiko, ki se je vodila za časa njenega sodelovanja v vladi. Pri nas je malo političnih ljudi, ki enako mislijo govore in delajo ne glede na to, ali so na vladi ali v opoziciji. Politična poštenost prva-

kov JNS je poleg programa največja moč stranke. JNS ni bila ustanovljena na vladi za vlado. Bila je osnovana za časa aleksandrovske vladavine za demokratično obrambo osi aleksandrovske politike. JNS bi bila samo srečna, ako bi se na osnovnih načelih te politike stvorile tudi druge skupine, ki imajo drugačne poglede na gospodarska in socialna vprašanja, kakor pa jih ima ona.

Po treh letih se je izkazalo, da nobena politična skupina ne more ustvariti ničesar velikega in končnoveljavnega proti onim nacionalnim in političnim načelom, ki jih je postavila JNS svoj program. V Jugoslaviji so se izkazale vse protijugoslovenske politike za brezuspešne. Stališče JNS ne predstavlja plod domišljije, temveč je samo zapoved naše nacionalne in državne stvarnosti. JNS je nacionalistična skupina Jugoslavija potrebuje kot država svoj nacionalizem, ki bo najboljša osnova za ustvarjanje naših političnih organizacij in naše jugoslovenske demokracije.

Čehi naj nam bodo za zgled

Češkoslovaški poslanec dr. Kozak je imel pred kratkim shod v Pardubicah. V svojem govoru je obširno razpravljal o notranji politiki, posebno pozornost pa je posvečal mednarodnemu položaju češkoslovaške republike in nevarnosti, ki ji grozi od Nemčije. Nič ni prikrival, da je položaj Češkoslovaške vse prej kakor zavidanja vreden, ker je okrog in okrog obkrožena od samih sovražnikov z edino izjemo Rumunije. Češkoslovaško bi sovražniki rajši danes kakor jutri napadli, če bi se ne bali, da bi bila pri tisti priči vsa Evropa v ognju. Ko je tako naslikal težavni položaj Češkoslovaške, je poslanec z vsem podarkom izjavil:

»Naša doba je polna napetih dogodkov. Toda vsi ti dogodki nas najdejo v najpopolnejši narodni slogi. Pritisk od zunaj to slogo le utrjuje. Za izvrstno izurjeno in z vsem modernim orožjem dobro opremljeno vojsko imamo tudi odlično zaledje. Ako bi vendarle

prišlo do najhujšega, bi se našli vsi Čehoslovaki v bratskem objemu in vsi, prav vsi, od komunistov do klerikalcev, bi prosili za puške. Z onimi, ki nas v lastni državi ogražajo, bi že znali napraviti kratek postopek. Čim manj se bomo bali umirati, tem bolj gotovo nam ne bo treba umreti. Ako bomo zmerom delali in se ravnali po geslu: »Najboljše hoti, v boljše zaupaj in neumorno delaj, a z najhujšim računaj!«, ne bomo nikdar razočarani in nikdar prenečeni!«

Take besede res lahko govori in po pravi- ci govori le Čeh, ker je ves češki narod nacionalno zaveden, delaven in prosvetljen. Pri nas smo v tem pogledu še strašno daleč za njimi. Pri nas imamo po vrhu vseh političnih razprtij, ki ne rode nikakega sadu, še polno političnih srečolovcev, ki postavljajo svojo politično moč le na temelje ljudske ne-poučenosti in nevednosti.

Nacionalna mladina se giblje

Predzadnjo nedeljo je kočevska sreska organizacija OJNS priredila dva lepo uspeša sestanka in ustanovna občna zbora krajevnih organizacij OJNS. Dopoldne je bil sestanek v Sodražici, kjer se je v prostorih Mikoličeve restavracije zbralo lepo število vnetih nacionalnih mož in fantov, med njimi tudi nekaj starejših in preizkušenih pripadnikov nacionalne politike. Še številnejše je bil obiskan sestanek v Ribnici, ki se je vršil dopoldne v Cenetovi dvorani, v kateri so se zbrali v prijateljskem razpoloženju mlajši in tudi starejši strankini somišljeniki.

Sodražko zborovanje je vodil Vlado Miko- lič, ki je bil izvoljen tudi za predsednika krajevnih organizacij, v Ribnici pa je predsedoval sestanku predsednik sreske organizacije OJNS Andrej Arko. Za predsednika ribniške organizacije je bil izvoljen France Mrhar.

Na obeh sestankih je prvi poročal predsednik banovinskega odbora OJNS inž. Jože Rus o organizacijskem stanju mladinskega gibanja JNS, o pomenu in potrebi političnega ude- stvovanja in o nalogah, ki čakajo mlade ro- dove v bodočem političnem in javnem življe- nju. Poudaril je potrebo čim tesnejših ne-

posrednih stikov med mestom in deželo in med preprostimi ljudstvom in izobražencem. Obširno in zanimivo politično poročilo sta

Kdo se vse briga za izseljenska vprašanja

Ze zadnjič smo govorili o izseljencih in o potrebi tesnejših stikov z njimi, da nam ne utonejo z naraščanjem vred v tujinskem morju. Gotovo bo bralce tudi zanimalo, kdo vse se pri nas peča z vprašanji izseljenstva.

Ta vprašanja v naši državi spadajo v okvir delovanja ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Ministrstvu je priključen odsek za zaščito izseljencev. Načeluje mu dr. Aranicki. Razen tega deluje še izseljenski komisariat s centralo v Zagrebu, ki ga vzdržujejo predvsem sami izseljenci. Vsak izselje- nec mora plačati pri odhodu v tujino 250 di- narjev v izseljenski sklad. Če izseljenec po- tuje z ladjo, prispevek za izseljenski sklad

podala senator Ivan Pucelj in narodni po- slanec Milan Mravlje. Senator Pucelj je z živahnimi izjavami in primerjavami pokazal uspehe in neuspehe gospodarske politike. Ob- širneje se je pomudil pri razmerah v doma- čem srežu in na kratko očrtal politični polo- žaj v državi. Ob zaključku je izpodbujal mla- de fante in može, naj se z veseljem lotijo tudi javnega in splošno koristnega dela, skupno s starejšimi naj okrepe načela in osnove nacio- nalne politike, ki je edina sposobna ustvariti zdrave življenjske pogoje za delavca, kmeta, obrtnika in izobraženca.

Poslanec Mravlje je govoril o delu v na- rodni skupščini. Podrobno je pojasnil vse važ- nejše politične dogodke v državi, zlasti spo- razum med združenimi opozicijo in dr. Mač- kom. Zelo zanimivo se je dotaknil vloge, ki naj jo imata v človeškem življenju politika in vera. Omenil je dalje uspešno oživljenje organizacije JNS po vseh pokrajinah države, še posebej pa naglasil živahnost, pomen, po- budnost in borbenost mladinskih organizacij, ki so zdramile vse kraje naše ožje domovine ter prinesle novega življenja in duha v stran- ko in med narod.

V Ribnici se je oglasil pri slučajnostih k besedi tudi Ivan Arko. Pojasnil je več važ- nih gospodarskih in političnih dogodkov kra- jevnega značaja. Na zahtevo zastopnika srs- skega načelstva pa je moral svoj govor pre- kiniti.

navadno plača ladijska družba, a razen tega še 20 dinarjev za kolonizacijski sklad in 50 di- narjev nadzorne takse. Za izselitev v Južno Ameriko pa ni treba plačati v kolonizacijski sklad. To velja samo za ladijske družbe, ki so koncesionirane pri nas. Izseljenski sklad je pod upravo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Izseljenski komisariat ima več pomembnih nalog. Predvsem zastopa koristi izseljencev pred oblastmi in javnimi ustanovami. Peča se z vsemi vprašanji izse- ljevanja, vodi statistiko o izseljencih, preuču- je razmere v državah, kamor se izseljujejo naši ljudje, skrbi za to, da ostaja naš izselje- nec zvest svojemu narodu.

PAVEL HRIBAR: 5 PLAZ USODE

»Stopi sem, prenesem te!« pravi France in prav nazorno utemelji svoj predlog: »Prav tu je voda malo širša in leži samo nekaj kamnov v rečišču.«

Mimika bi lahko rekla, da bi šla više ali niže, kjer je potok ožji. Ker pa je njen od- por že spet izginil, ne reče prav ničesar.

France jo vzame v naročje, jo dvigne vi- soko v zrak kakor otroka, da leži kakor na živi gugalnici. Nobene besede ne reče on, vsa tiha je ona. Le njune oči počivajo blizu in vzdržno druge v drugih.

V njegovih očeh se spet pokaže razpo- sajten fantovski nasmeh. Sredi potoka ob- stane na večjem kamnu in zaziblje dekle, kakor bi ga hotel v zamahu vreči na oni kraj potoka: »Tako ostanem, dokler ne do- bim poljubčka!... Ali pa te smuhnem takoj v vodo,« pravi ves razigran.

Morda tega niti rekel ni, temveč samo mislil. Če je pa samo mislil, je bilo to vendar tako, da je tudi Mimika razumela. Z malo nejevoljo, ki pa seveda ni bila resnična, se ga oklene z rokami za vrat, da se ustnice kar same najdejo... Voda šumi okoli njiju, do- kler se ona ne upre, ker ji že skoraj sapa pohaja, njegovi nenasitnosti:

»Zdaj pa jenjaj, ali pa sploh več ne pridem k tebi!«

To mu zakliče težko dihaajoč, vsa razgreta: »ve pa že zdaj, da je to prazna grožnja.

Nemara je vzela France to zares, ker se

zdajci globoko oddahne in jo hoče varno prenesti na drugi breg. Tako strogo pa Mi- mika vsekakor ni mislila. Zato na drugem bregu še enkrat pritisne svoja rdeča ustna na njegova, še preden jo France postavi na tla. Zdaj mu šele požuga med veselimi sme- hom:

»Ti porednež ti! Veš, zdaj je pa konec!... Vsega tega se spomni Mimika zdaj na svojem potu k teti Petrinki. V mislih še okusi vse sladkosti tega čudovitega dneva. Kako sta se potem spet sešla!... S pretkano previdnostjo je kar tako svetovala teti:

»Ko boste oddali tesarska dela za poviša- nje kolarnice, vendar ne boste iskali druge- gega kakor Gregorinovega Franceta. On se prav dobro razume na takšna dela, ker je pa siromak, bi storil tako tudi dobro delo.« Ta zadnja beseda je posebno dobro sedla.

»Glej, prav imaš, Mimika!« je pritrdila Petrinka. »France je tako priden, zato res zasluži. Če ne bo v ceni predrag in bi zaradi mlina in žage utegnil, kar rada bi mu dala zaslužiti!... Kaj bi mu ne mogla ti sporo- čiti?«

In spet je prišla k njemu. Zdaj se je zgo- dilo tako, da oba vesta: drug brez drugega ne moreta živeti. Komaj besedo, dve, sta spregovorila o ljubezni. Samo gledala sta se. Ko pa se je vnel v njegovih očeh plamen strasti, je tudi ona pogledala vanje z vso močjo in hrepenenjem svoje mladosti:

»Pa kmalu pridi, France!« Ničesar dru- gega ni rekla kakor te štiri besedice in je odbrzela domov.

Se nikoli ni Gregorinov France tako po- ceni prevzel dela kakor tokrat pri teti Petrinki. Nato je prišlo to strašno neurje nad Solčavsko kotlino... Mimika se še spominja, kako je preudarjala, ali ni najpripravnejše, da bi Gregorinov ostal, dokler ne skonča de- la, kar pri Petrinki. Pot od žage do sem se precej vleče, dnevi in noči pa so takšni, ka- kor da ni več poletnega sonca, ne meseca in tudi ne zvezd. Sam dež, blisk in grom. Če to- rej France zaradi mlina in žage more, naj kar tu prenočuje. Delal bo tako lahko v sta- ri kolarnici, saj je pod streho.

Sicer bo pa Gregorinov nemara še ne- kaj popustil na ceni, če bo imel tukaj hrano in posteljo,« pripreže njenim besedam teta Petrinka, da bi še malo pritisnila na že itak nizko ceno: »Saj je še vendar lep zaslužek in tudi dobro delo povrh.«

Tako čaka Mimika na Franceta. Čeprav je polno nujnih del v hiši — takšen dan ni la- hak: zgodaj se začne, pozno se neha — ven- dar meri od zdaj naprej čas le po urah, ko ni Franceta v hiši. Tako rada ga ima in tako hrepeni po njem!

France je stanoval v sobici nad kuhinjo, kjer je ležala prejšnja služkinja. Od tam se v izbo prav ničesar ne čuje, kar se zgoraj dogaja.

Potem sta se videla vsak dan France in Mimika: vsako skrito ljubimkanje ju je bli- žalo bolj in bolj, dokler nista njuna ljube- zen in hrepenenje našli druge poti, da sta se podarila drug drugemu, da postaneta eno... Kakor da sta že mož in žena.

Razen uradne državne organizacije izseljenstva je pomembna tudi zasebna organizacija. V državi je okrog 50 izseljenskih društev in ustanov, ki jih združuje Zveza izseljenskih društev s sedežem v Zagrebu (predsednik Marjanovič). V Sloveniji delujeta dve organizaciji: Narodni izseljenski odbor in Družba sv. Rafaela (ki skrbi predvsem za to, da dobe izseljenci katoliške duhovnike). Zveza izdaja v Zagrebu mesečnik »Novi izseljenik«. Razen tega je ustanovila s pomočjo države izseljenski muzej v Zagrebu.

V naši državi delujejo tudi mednarodne izseljenske organizacije in ustanove, predvsem Mednarodni urad dela in Mednarodna izseljenska služba. Obe organizaciji sta razpredeni po vsem svetu in imata sedež v Ženevi. Mednarodni urad dela se peča samo z vprašanji dela v zvezi z izseljenci, med tem ko Mednarodna izseljenska služba pomaga izseljencem v raznih zadevah, ki imajo mednarodni značaj.

Politični pregled

Vehko zanimanje po vsej Evropi je zbudil sestanek našega ministrskega predsednika dr. Stojadinovića z Mussolinijem.

Dr. Stojadinović je prispel v Rim v nedeljo zvečer. Na svečano okrašenih železniških postaji so ga pričakovali najvišji italijanski dostojanstveniki s predsednikom vlade Mussolinijem in zunanjim ministrom grofom Ciano. Sprejem je bil izredno prijazen in je vojaška godba ob sprejemu zaigrala jugoslovensko himno. Pred postajo pa je množica, ko je stopil dr. Stojadinović v spremstvu z italijanskimi državniki na prosto, začela klicati: »Živela Jugoslavija! Živel Mussolini!«. Vse mesto je bilo okrašeno z jugoslovenskimi in italijanskimi zastavami. V ponedeljek je imel dr. Stojadinović dolg razgovor z Mussolinijem, bil je v avdienci, opoldne pa na obedu pri kralju. Italijanski listi so polni navdušenih in v pristranem tonu pisanih člankov o obisku dr. Stojadinovića v Rimu. Iz Italije se bo dr. Stojadinović, ki si je ogledal tudi več drugih italijanskih mest, vrnil v Beograd menda v petek. V zvezi z obiskom Stojadinovića je Mussolini odredil, naj se spuste še zadnji politični interniranci iz Julijske Krajine.

»Nikoli več te ne pustim!« mu je šepnila nekoč. »Jaz pa tebe ne!« jo je privil k sebi France.

Neurja se podijo čez Petrinkino hišo in pretresajo zbičano zemljo, kakor da bi se hoteli, roditi nov svet. Morda je to tisto novo življenje, ki ga hrani v sebi od teh strahotnih noči Mimika, in rase po čudovitem naključju v boljšo bodočnost. Kolikokrat v teh nočeh, ko ni mogla spati in so bliski razsvetljevali njuno sobico, kakor da kopljejo v svetlobnem morju to dvojico, se je Mimika tihno dvignila, pogledala Franceta in ga poljubila z nežnostjo bodoče mlade matere.

VI.

Koliko bolj bi se še jezil Devetak in še huje podil kolo, če bi bil vse to vedel. Morda pa bi se njegova besnost le poglela in naredila prostor prizanesljivosti in usmiljenju, če bi vedel, da že pričinja brsteti novo življenje, ki je kri njegove krvi. Pa najsi je tudi sad greha, vendar je otroče nedolžno nad vsem tem.

Lojz pa seveda vsega tega ne ve, zato se ves zarije v misel, porojeno iz želje, da vse to ne more biti, ne sme biti. Ker je to možnost trdo odrinil na stran, prav za prav jo je že povsem odvrnil, zato tudi ni prišla čezenj tista ura človečanske spoznavnosti in odpuščanja. Pri Devetaku se prav težko dogodi, da bi takšna prizanesljivost odpahnila zarjavele zapahe njegovega srca, kjer domujeta on sam in njegova Devetakovina. Zato se tudi ves zagriže v stoletje stare nazore in navade o lastnini in ugledu prav kakor vitez na nepristopnem gradu, ki ga zaman naskakujejo sovražniki. Ta domača ozkost, ki

Pred akcijskim odborom za mir in obnovo v Londonu je imel angleški liberalni politik Lloyd George velik zunanjepolitični govor, ki ga je začel z besedami:

Nikdar po svetovni vojni mednarodni položaj še ni bil bolj resen kakor zdaj.

Poslabšanje položaja je delno posledica politike nekaterih držav, ki so odkrite nasprotnice demokracije, delno pa slabosti demokracije samih. Zdaj se zopet govori o splošnih naporih za mir, vendar nihče ne omenja več Društva narodov. Spoštovanje do Društva narodov ni nikdar bilo tako nizko, kakor je zdaj. Abesinija je bila zanj udarec, ki mu ni več dopustil, da bi se opomogel. Brez pomena pa je tudi londonski odbor za nevmešavanje v španske zadeve. Protikomunistični dogovor med Italijo, Nemčijo in Japonsko je po Lloyd Georgeovem mnenju činitelj ogromnega pomena. Ali se mu bomo vdali, je naglasil Lloyd George, ali pa mimo njega odprli pot svobode v svetu. Ako zmaga general Franco, potem bomo imeli štiri velike diktatorje na svetu. Nima pomena govoriti o splošnem miru, ako istočasno ne nastopi tudi splošna razorožitev. Pozivam narode vseh demokracijskih držav, naj vstanejo in se uprejo meču morilca, ki sega po njih.

Zedinjenim državam čedalje bolj preseda japonska predrznost, ki po vsaki zmagi, na Kitajskem postane večja. Zato hočejo Zedinjene države opustiti svojo nebržnost za dogodke v svetu in

izpremeniti zakon o nevtralnosti Zedinjenih držav, ki v današnji obliki koristijo le Japoncem.

Zedinjenim državam samim pa škoduje. Roosevelt sam je spremembo nevtralnostnega zakona predlagal že pred poldrugim letom, toda tedaj je še naletel na velik odpor. Sedanja ameriška neposredna prizadetost v kitajsko japonskem sporu utegne to zadržanje spremeniti. V tem primeru bi se seveda ameriška zunanja politika bistveno spremenila in Amerika bi se bolj in bolj bližala stališču Anglije in Francije o skupni varnosti, kar bi slej ali prej dovedlo do tesnejšega sodelovanja med vsemi tremi demokracijskimi velesilami.

Angleško ministrstvo za vojsko je objavilo sporočilo

o preosnovah, ki se pripravljajo v angleški vojski.

meri ves svet s svojimi merili, se hoče seveda ubraniti drugega sveta, iz katerega prodira Mimika.

Nespamet in otroška trdoglavost sta vendar, če se upre njegov lastni otrok proti njemu in misli, da bo strl vezi, ki vežejo Devetakeve rodove. Otroško nespamet pa more ukloniti le očetov razum. Tako se mu počasi misli umirjajo, kakor se spravljajo kokoši druga za drugo na gredi: nekaj časa ščebečejo med seboj, potem pa utihnijo.

Nič se ni mudil Devetak pri Herletu, kamor je spravil kolo. Nihče ga ni zadrževal, ker so vsi gostje videli, da že tako težko nosi svojo butaro.

Po poti navkreber pa so se njegove misli na kamniti poti menda spet stresle in splasile iz sna. Odločno zamahne z roko in poudari na glas: »Nobenega odpuščanja! Dekle naj si zapomni, da ima z menoj opravka!« Kakor bi odrezal, se potopi vse v tej njegovi oblastnosti, ki ne trpi nobenega ugovora, ki se ji mora vse pokoriti: ljudje, živa, polje, hiša in vse, kar je Devetakovoga. Tako se je zagrizel v vse to, da mu niti na um ne pride, da bi se moglo sploh kaj zgoditi ali celo kaj odločiti proti njemu.

Zadeva z Mimiko in Francetom je bila zanj grenak udarec. Toda zdaj ga je bil že prebolel. Naj bo dekle le nekaj tednov doli, da se sprijazni z mislijo, da je zaigrala očetov dom, ko se je sama postavila izven njegovih navad in postav. Pozneje bo vesela in hvaležna, če bo smela spet uživati varni domači krov. Saj ji navsezadnje nič drugega ne preostaja. Prav: Kruha ji ne manjka pri Petrinki. Tudi pošteno je zaslužen. Res je vse to, toda Mimika bo že še spoznala, da je



Sporočilo napoveduje važne spremembe na vseh vodilnih mestih. Med drugim bo zamenjan tudi sedanji šef angleškega generalnega štaba Deverille, ki ga bo zamenjal 51letni letalski general Gort. Tudi na vseh važnejših poveljniških mestih bodo izvršene spremembe, in to v zvezi z oboroževalno akcijo in splošno modernizacijo angleške vojske. Prav tako bo vrhovni vojni svet preosnovan.

V Berlinu je imel te dni generalštabni polkovnik Jost predavanje, v katerem je naglasil, da se vodi vsa nemška notranja in zunanja politika z vojaških vidikov.

Vsak Nemec je vse svoje življenje vojak in narodni socialist.

Nemčija sicer ne želi vojne, toda vodja države je trdno odločen napraviti iz Nemčije močno državo, ki se ji tudi v primeru kake nove vojne ni treba več bati poraza. Nemška mornarica bo leta 1942, čisto pripravljena. Do takrat pa bo tudi nemško letalstvo doseglo tako višino, da bo predstavljalo najmočnejšo oboroženo silo v zraku.

Francoski minister za vojsko Daladier je imel v državnem zboru govor o proračunu svojega ministrstva. Izjavil je,

da znižanje vojaške službene dobe toliko časa ne pride v poštev, dokler bo mednarodni položaj tako napet.

O izvedbi vojaškega programa Daladier ni hotel dati nobenih podrobnih obvestil. Obrambna dela ob mejah so zelo napredo-

boljše biti doma kolikor toliko zapovedovalka kakor kje drugje dekla, čeprav celo pri teti.

Z Mimiko je tako v svojih mislih že napravil račun, zdaj se je treba iznebiti še Franceta. Poln upanja preudarja Devetak: Naj bo France morilec ali tudi ne, sum se ga pa le drži. Takega osumljenca, ki se ga vsi pošteni ljudje v velikem loku izogibljejo, da bi jim ne bilo treba niti istega zraka z njim dihati, Mimika ne bo smela in ne bo smela vzeti. Morda je to celo edino dobro v vsej tej mučni zadevi, se poigravajo misli Devetakovom kakor za tolažbo. Krčevito se jih oklepa, pa se spet pripodijo od neke črne sence: Pa vendar bo ostal madež na Mimiki. Kako naj ji najde poštenega ženina? Kdo bo dal svojo čast ženski, katere ljubček sedi v ječi.

Tako se zvija Devetak kot jetnik svojih misli in želj. Prav kakor da je uklenjen v vrige, ki si jih je sam skoval, se zdi samemu sebi.

Ko prispe domov, je vse kakor po procesiji. Dan se je izpremenil v noč, čeprav je komaj tretja ura. Nebo je leglo s svojimi razdrapanimi oblaki na hribe, kakor očetova kučma mlademu šolarju na ušesa. Hektor ga vesel pozdravi, dekla Liza mu prinese brž vročo kavo, Lenika pa se že pripravlja, da mu bo zajahala na koleno in ga poslušala, ko ji bo pripovedoval prečudne zgodbe.

Nemirna stoji med podboji mati. Z vprašujočim pogledom motri sina. Ko nese Liza premočeno obleko v kuhinjo sušiti, pravi mati Leniki:

»Pojdi, pojdi, dekle! Danes ne boš jezdilo očetovega kolena! Veš, oče so danes prav

vla. Utrdibe so take kakovosti, da jih ne more ugonobiti noben top. Menim, je dejal Daladier, da se nova vojna ne bo več vrtila v istih področjih kakor doslej in na isti način.

Zadnje vesti iz Dalnjega vzhoda trdijo,

da so Japonci pred kitajskim glavnim mestom Nankingom.

Morda so ga že sploh zavzeli. Prebivalstvo je v velikih množicah zapustilo mesto. Kaže, da je kitajska vojska v razsulu.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 5 do 5.50, poldebili voli od 4 do 4.75, plemenski voli od 3.50 do 4.25, biki za klanje po 3.50 do 4.25, klavne krave debele po 4 do 5, plemenske krave po 3.40 do 4.25, krave za klobasarje po 2.15 do 3.50, molzne krave po 3.10 do 3.65, breje krave po 3.10 do 3.65, mlada živina po 4.50 do 5, teleta po 5 do 6.75 din. Mesne cene: volovskemu mesu I. 10 do 13, II. 8 do 10, mesu od bikov, krav in telic 6 do 12, telečjemu mesu I. 10 do 12, II. 8 do 10, svinjskemu mesu svežemu 10 do 14 din.

KOŽE. V Kranju se trgujejo goveje sirove kože po 10 do 12 din, telečje po 12 do 14 in svinjske po 6 do 10.

KRMA. V Kranju so prodajali: lucerno po 90, seno po 75 in slamo po 50 din za 100 kg.

Sejmi

11. decembra: Sv. Lovrenc pri Prožinu.
12. decembra: Zalec, Mengeš, Kostanjevica ob Krki, Mišji dol, Radovljica, Gorenji Logatec, Studence pri Poljčanah, Sv. Peter pod Sv. gorami;
15. decembra: Žerovnica, Slov. Bistrica;
16. * Videm ob Savi, Velika Loka;
18. * Lendava.

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili 6. t. m. v devalvaciji (s prišteto premijo):

- 1 holandski glodinar za 23.97 do 21.11 Din;
1 nemško marko za 17.36 do 17.49 Din;
1 angl. funt za 214.99 do 217.04 Din;
1 ameriški dolar za 42.81 do 43.17 Din;

trudni in potrebujejo miru. Kar z Lizo pojdi! Otrok se našobi, pa vendar uboga. Pri vratih še malce postoji, prisluhne, če jo bo oče nazaj poklical, potem pa globoko vzdihne in izgine v kuhinjo.

Mati prisede k sinu in ga prav po materinsko vpraša:

»Lojz, ali ti ni kava presladka?«

Sin samo odkima in srebrlje toplo in dišečo tekočino. Kakor predica prede mati naprej počasi tanko nit razgovora:

»Le oddahni si, le oddahni si! Boš pa potem pripovedoval.«

Tole z oddahnjenjem pa menda ne misli mati tako resno, ker že takoj pristavi vprašanje:

»Kje si pa Mimiko pustil? Čakam in čakam, da jo privedeš s seboj, no, pa prideš sam. Pa se ji vendar, za božjo voljo, ni kaj pripetilo, da ni prišla s teboj... Tak reci mi!«

Devetak pa sedi nem in negiben kakor naphana vreča; njegove oči so motne kakor pri mrtvecu. Mati se ga ustraši, da se morda ni njemu samemu kaj hudega pripetilo:

»Kaj ne, slaba pot te je dala? Saj je pa tudi bila taka vihra, kakor je skoraj ne pomnim pri svojih sedmih križih.«

Lojz samo malomarno zamahne z roko. Ta kretnja pove brez besede, da je pač vse brezpomembno.

»Kaj ti bom morala res vsako besedo povedati iz ust potegniti!« de nestrpno mati.

Devetak se ozre vanjo, pa reče počasi:

»Kaj pa naj na dolgo in široko razkladam, mati!« Nato ga pa prevzame in mu zagrga kakor na zadnjo uro v grlu: »Z nami je preč!... Nič drugega ne rečem!«

100 franc. frankov za 146.14 do 147.58 Din;
100 češk. kron za 151.54 do 152.64 Din;
100 ital. lir za 226.04 do 229.12 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 418.50 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8.71 Din, a nemški klirinški čeki po 14 Din.

Drobne vesti

— Ljubljanski velesejem bo imel v l. 1938. dve prireditvi, ki jima bo pokrovitelj Nj. Vel. kralj Peter II. Pomladni velesejem bo od 4. do 13. junija. Razstavljal bodo vse važne panoge industrije in obrti. Priključena bo tudi posebna razstava cest. Jesenski velesejem pa bo od 1. do 12. septembra. Obsegal bo več posebnih razstav s področja gospodarstva in kulture.

— Odložitev plačil za kmečke dolgove ni mogoča. »Slovenec« piše: »Pogosto nas ljudje izprašujejo, kako bi bilo mogoče pri Privilegirani agrarni banki doseči odložitev dolgovanega obroka za kmečke dolgove. Na odločilnem mestu smo dobili odgovor, da je tako odložitev mogoče doseči samo v primeru, če je bil dolžniku odpisan davek zaradi nesreče po toči ali drugih vremenskih nezdgo ali nesreče pri živali. Dolžnik mora ta odpis davka dokazati z davčnim potrdilom.«

D O P I S I

MEDVODE. Pred kratkim smo si ustanovili mladinsko krajevno organizacijo JNS. Zastopnik banovinskega odbora OJNS Dušan Verbič je govoril o namenu in smotrih gibanja nacionalne mladine in poročal o krasnem njegovem razmahu. Pri volitvah je bil izvoljen odbor s predsednikom Ludvikom Bradeškom. Nato je narodni poslanec Albin Koman govoril o pereh političnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih in bil deležen soglasnega odobravanja.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. Ustanovni občni zbor tukajšnje podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva bo v nedeljo 19. t. m. ob pol 8. (po rani maši) v šoli. Po občnem zboru bo istotam sadjarsko predavanje. Sadjarji in gospodinje pristopite kot člani. Za letno članarino 25 Din boste prejeli mesečnik »Sadjar in vrtnar«, v katerem najdete vedno polno zanimivih člankov in poučnih nasvetov. Tudi predavanja se udeležite polnošte-

vrno. — Dramski odsek Društva kmečkih fantov in deklet uprizori prihodnjo nedeljo 12. t. m. ob pol 15. Petrovičovo vaško šalo v treh dejanjih »Vozela«. Pridite!

ŠMARJE PRI JELŠAH. Naš Sokol je dostojno proslavil državni in sokolski praznik. Popoldne je društvo priredilo uspešno telovadno akademijo. Društvena telovadnica pri br. Habjanu je bila nabito polna. Spored je otvorila društvena godba na pihala s »Pesmi-jo sokolskih legij«. Sledili so govor br. Stupice, čitanje savezne poslanice, zaobljuba novega članstva in prevedba dece v naraščaj. Istočasno je bila razdelitev diplom, ki so si jih priborili marljivi bratje Mavrin S., Mavrin J., Zaverski in Majhen na okrožnih tekmah. Na telovadni akademiji so prvi nastopili naši najmlajši, ki so ugajali s svojo prisrčnostjo. Sledila je moška deca, nato skupinske vaje moške in ženske dece. Oboje vaje je bilo izvedeno lepo. Ženski naraščaj je ugajal. Nato so nam pokazali člani svojo spretnost na orodju. Zaključile so članice s svojim uspešnim »Mističnim plesom«. Med odmori so bile priložnostne deklamacije naše dece ali pa je igrala godba na pihala pod spretno taktirko br. Dežele. Telovadne točke je spremljala na klavirju neumorna s. Ančka Rakeževa, ki se vedno rade volje odzove naši prošnji in soredne ta nehvaležni posel. Z državno himno je bila lepa proslava zaključena. Za lepo uspešno proslavo gre predvsem hvala neumornemu prednjaškemu zboru, zlasti s. Lešnikovi in Pohorjevi in br. Ciglenečemu. Le naprej brez miru za sokolskim praporom!

Domače novosti

* **Vodnikova družba** je v glavnem razposlala letošnje knjige, ki njenim članom, kakor nam iz vseh strani pišejo, izredno ugajajo. Naše postojanke so z majhnimi izjemami vse povečale število prijateljev Vodnikove družbe. Gg. poverjenike, ki se doslej še niso oglašili, vljudno obveščamo, da smo zanje pridržali knjige v lanskem izmeri, zato jih prosimo, naj nam nemudno sporoče uspeh svojega dela. K sreči letošnja zaloga Vodnikovih knjig ni še do kraja izčrpana. Odbor je pri določitvi naklade pač upošteval, da se bodo v decembru še v trumah javljali zamudniki. Kdor torej še želi Vodnikovih knjig, naj se takoj javi pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani.

Mati se prestraši tega glasu. Še bolj pa jo zmede njegova obupna malodušnost. Takega še ni Lojza nikoli videla: v hudi stiski pač mora biti, da tako govori!

Skraja osupne, toda takoj občuti v sebi kljub lastni vznemirljenosti toliko moči, da more z njo utešiti tudi malodušnost, ki se prijema sina:

»Daj, Lojz, ne govori vendar tako nespametno!... Kako naj bo konec z nami? Kaj naj bo za potem?«

Devetak strmi še vedno mračen pred sebe, ona pa ga vnovič ogovori in je v njenem glasu že skoraj nekaj jeze:

»Kdor je gospodar na Devetakovini in ima toliko živine in blaga, kako more biti z njim konec?«

»Če jaz pravim, bo že takol!« vztraja Devetak v svoji potrnosti.

»Takšen mož!... Tu sedi kakor kup nesreče, ko te je slaba novica vrgla kakor otroka, da ne znaš več niti do pet šteti.«

Kakor ostro šilo se zabodejo te besede v njegovo dušo, da gre globoko po sapo, ko se kakor v brambi upre:

»Vi ravirate z menj, kakor da sem res dete!... Ne smete vendar tako z menoj govoriti, mati!... Saj sem še vedno Devetak!«

»Kako pa misliš! Saj drugega tudi jaz nočem od tebe, Lojz!« mu pritrdi mati. »Največji in najpremožnejši kmet si daleč naokoli... Večji kakor Planinšek in Roban in tudi rajni Petrin — Bog mu daj dobro!... Kaj torej?«

Prav hvaležen ji je sin za to njeno izpodbujanje, zato tudi priklanja:

»Saj imate prav, mati, toda...«

Mati ve, da ga zdaj ne sme izpustiti:

»Tu ni nobenega toda!... Kdor ima kakor ti tako razsežen grunt in denar v hranilnici, ne sme povešati glave!«

Tako praska mati na njegovem kmečkem ponosu, da ga spet zbudi. Ko pogleda Lojz spet kvišku k njej, ji pritrdi:

»Seveda, seveda!...«

»Konec bi bil, če bi nas jutri pognali iz hiše in z grunta, da bi morali iti od hiše do hiše... Če na to misliš, Lojz, boš moral pač sam iti... Jaz ostanem tukaj, jaz, stara Devetakovka, in bom čakala, da postaneš spet pameten, kakor se spodobi za Devetaka!...«

Njene besede sina tako pretresejo, da se naglo dvigne. Roke prekriza na hrbtu in hodi s težkimi, dolgimi koraki po sobi. Spet je življenje v njegovih prejšnjih izmučenih očeh:

»Dobro mislite z menoj, mati! Hvaležen sem vam za to!... Mislim pa nisem tako, da bi nam mogel kdo jutri Devetakovino odnesti. Ta bi se moral pripraviti, to vam rečem! Ne, tako daleč pa še nisem!«

Šele zdaj, ko vidi, da je odstranila vse zapahe od njegove zakrknjene bolesti, se dvigne tudi mati, vstopi se tik pred sina in vzame njegove roke v svoje:

»Tako!« pravi tiho v svoji materinski spoznatnosti: »Tudi najboljšega vrže kdaj s tira!... Nič hudega ni, če spet nazaj zavozliš! Naš tir pa je — naš grunt in naše ime!«

Spet sedeta. Devetak pripoveduje vse, kar se je v Lučah dogodilo. Ničesar ne zamolči, ničesar ne olepša. Niti lastnih misli ne zataji in bridke jeze, v kateri se je ločil od Mimike.

(Dalje prihodnjič.)

Knafljeva ulica 5. Mariborčani se lahko prijavijo v podružnici knjižarne Tiskovne zadruge, Maribor, Aleksandrova cesta 13., ali pa v knjižarni Učiteljske tiskarne v Mariboru, Gosposka ulica. Celjani pa lahko še naroče Vodnikove knjige pri upravi »Jutra« v Celju, Kranjčani v knjižarni »Savi«. Pri tej priliki opozarjamo tudi gg. poverjenike in članke iz Ljubljane in ljubljanske okolice, naj pridejo po naročene knjige.

*** Odhod generala Popadiča iz Ljubljane.** Te dni se je z beograjskim brzim vlakom odpeljal na svoje novo službeno mesto artiljerijski general g. Popadič. V dveh letih bivanja v Ljubljani si je pridobil velik ugled med prebivalstvom. Zato se je k slovesu zbralo na postaji lepo število prijateljev, znancev in pa odličnih zastopnikov javnega življenja. Vsi navzočni so se prisrčno poslovili od odhajajočega generala in njegove gospe, ki so ji dame prinesle polno naročje cvetja.

*** Predsednik turške vlade obišče Beograd.** Novi turški ministrski predsednik Bajar bo januarja obiskal prestolnice držav Balkanske zveze. Najprej se bo ustavil v Bukarešti, od tam bo odpotoval v Beograd, na povratku pa bo obiskal še Atene.

*** Holandski Slovenci so pozdravljali domovino.** Slovenski izseljenci v Harleemu v Holandiji so v nedeljo na prisrčen način proslavili praznik svoje zaščitnice sv. Barbare in hkratu praznik našega zedinjenja. V okviru holandskih katoliških delavskih društev so si mogli naši izseljenci izprositi pri radijski postaji v Hilversumu tri četrt ure za prenos proslave, ki jo je pri nas oddajala tudi ljubljanska radijska postaja. Prenos, ki se je začel ob 14., je otvoril predsednik holandskih katoliških delavskih društev, ki je v nemščini pozdravil našo državo, o kateri tudi v Holandiji čitajo in slišijo mnogo lepega. Proslavo pa je začel predsednik Društva sv. Barbare, ki je v kratkem nagovoru pozdravil drage Slovence v domovini. Vnaprej se je opravičil zaradi preprostega programa, saj Slovenci v Holandiji ne morejo tekmovati z brati v domovini v izpiljenem petju in godbi, ker oboje gojijo le v prostem času. Na programu proslave je bilo več pevskih točk, ki jih je izvajalo pevsko društvo »Zvona«, ki ga vodita Miha Strucelj in Slavica Zajčeva, in več godbenih, ki so jih izvajali Franc Šuler, Rudolf Ravnikar st. in ml. in brata Markona. Zapeli in zaigrali so preprosto, a veseli, da so mogli iz daljine povedati svojim bratom v

domovini, da so še Slovenci, ki niso pozabili svoje pesmi in ne jezika.

*** Minister dr. Miletič v Ljubljani.** Te dni se je mudil v Ljubljani novi minister za telesno vzgojo dr. Vekoslav Miletič in si ogledal sportne in telovadne ustanove v Ljubljani.

*** Vsak drugi koroški Slovenec hodi v šolo.** Državni statistični urad na Dunaju je objavil število o avstrijskem šolstvu. Po teh podatkih je bilo v preteklem šolskem letu na Dunaju 15 osnovnih in šest meščanskih šol s češkim učnim jezikom, na Gradiščanskem 23 hrvatskih, 13 nemško-hrvatskih in 6 madžarskih, na Koroškem pa 67 nemško-slovenskih osnovnih šol. Med šolskimi otroki jih je bilo 3825 s češkoslovaškim 6802 s hrvatskim, 2412 z madžarskim in 10.253 s slovenskim materinim jezikom. Zanimivi so podatki o številu slovenskih otrok. Pri ljudskem štetju leta 1934. so namreč uradno našli na Koroškem samo okrog 26.000 Slovencev. Isti urad, ki je ugotovil to število, poroča zdaj, da je slovenskih šolskih otrok 10.253, tako da bi moral torej skoro vsak drugi koroški Slovenec hoditi v šolo. Seveda je to nesmiselno. Iz uradno ugotovljenega števila otrok s slovenskim materinim jezikom je vsakomur jasno razvidno, da so pri ljudskem štetju leta 1934. več ko polovico Slovencev vpisali in šteli za Nemce.

*** Oduščene kazni po tiskovnem zakonu.** S 1. decembrom so kraljevi namestniki izdali ukaz, po katerem se oduščajo vse kazni po tiskovnem zakonu, ki so bile izrečene do 1. decembra. Ukinjene so tudi vse tiskovne pravde, ki so tekle do 1. decembra. Tako je torej oduščena tudi denarna kazen odgovornemu uredniku »Jutra« g. Davorinu Ravljenu, o katerem smo zadnjič poročali, da je bil obsojen na 3.000 Din globe, in sicer na tožbo javorškega župnika Jerneja Klinca.

*** Sokolsko okrevanje na Petrovem.** V nedeljo dopoldne je Jugoslovenska sokolska matica slovesno odprla v Kranjski gori nov sportni in letoviški dom. Otvoritev je bila združena z lepo slovesnostjo, katere se je udeležil tudi minister za telesno vzgojo dr. Miletič.

*** Priznanje slovenskemu glasbenemu umetniku.** Znani slovenski klavirski umetnik in učitelj glasbe na četrti moški gimnaziji v Beogradu Ciril Ličar je bil imenovan za izrednega profesorja v 4. položajni skupini II. stopnje na Glasbeni akademiji v Beogradu.

*** Pogoji za zaposlitev v Belgiji.** Odslej bodo smeli iskati zaposlenje v Belgiji le oni tuji rudarji, ki so bili v Belgijo poklicani s privoljenjem tamošnje vlade. Vsak tak tujec bo moral imeti urejeno državljanstvo, vojaško službo in rudarsko strokovno vzposobljenost. Zaposlitveno dovoljenje bo veljalo pet let.

*** Praznovanje božičnih praznikov v ljudskih in srednjih šolah.** V slovenskih šolah, kjer so povsod katoličani v pretežni večini, bodo počitnice sedem dni, to je dva dneva pred božičem, trije dnevi praznikov in dva dneva po božičnih praznikih.

*** Kateri je najlepši roman, kar jih je bilo zadnja leta tiskanih na Slovenskem, vedo povedati vsi, ki so brali Rikarda Vossa »Dva človeka«.** Divni opis ljubezni dveh mladih nesrečnih bitij, lepi kraji, ki jih je z mojstrsko besedo očrtal pisatelj, in globoka ljubezen sina do matere dajejo temu romanu privlačno silo. Kdor je bral ta roman, ga vedno spet in spet bere. Zato ne sme nobenemu ljubitelju lepih knjig manjkati v njegovi knjižnici roman »Dva človeka«. Opozarjamo ponovno, da veljajo za naročnike »Domovine« znižane cene do božiča, in sicer stane lepo vezana knjiga zdaj 25 Din (namesto 34 Din), a mehko vezana le 15 Din (namesto 24 Din). Te znižane cene knjigi veljajo le za naročnike »Domovine« in le do božiča. Pišite po položnico na uredništvo »Domovine«, Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Ko prejmemo denar takoj odpošljemo knjigo.

*** Izgon angleškega novinarja iz naše države.** Poročevalcu agencije Reuter v Beogradu Hubertu Harisonu je bilo prepovedano nadaljnje bivanje v naši državi. Oblastva so mu sporočila, da njegovo bivanje v Beogradu ni več zaželeno zaradi njegovega zlobnega in netočnega obveščanja angleške javnosti.

*** Boj proti preveč razpaslemu beračenju je započelo ministrstvo za notranje zadeve.** Prepogostokrat se dogajajo primeri, da si berači najemajo otroke, ki zanje prosijo. Mnogi berači oblačijo meniške obleke, da pod to krinko izvabljajo iz ljudi milodare. Notranje ministrstvo je zdaj odredilo podrejenim oblastvom med drugim, da morajo strogo paziti, da se berači s podeželja ne bodo zgrinjali v mesta, zlasti pa ne v letovišča kraje. Vsaka občina mora odslej sama skrbeti za svoje ubožce, ter ne sme dovoljevati, da bi beračili drugje kakor v okolišju občine, v katero so pristojni.

3 TRI KAPLJE KRV...

Videl sem, da je tudi Crawford izginil. Najbrž je radovedni stavec sledil doktorju Thoreju še na cesto.

Jim je med tem prišel v zgornjo vežo in zavil nato naglo proti stopnicam kvišku.

Hkratu se mi je zazdelo, da slišim nekje na stopnicah glas gospe Violete.

Jim se je tedaj iznenada obrnil in se vrnil spet v stanovanje.

Kakor slučajno je dvignil pisma s tal, potem pa jih je spet položil na prosto, kjer jih je bil vzel.

Naposled je stopil k Dunejevi pisalni mizi in preiskal vso njeno površino. To je trajalo precej časa. Njegov obraz je bil miren in nepremičen tako da ni nič izdajalo, kako je z uspehom preiskave zadovoljen. Nato se je spet napotil v Dunejevo spalnico.

Zunaj v predsobju so se prav tisti trenutek začeli koraki.

Kmalu nato je privedel doktor Thore svojo svakinjo v sobo.

Bila je videti zelo upadla in blede. Njene temne oči so se vročično iskrile in begale v plašnem strahu po sobi.

»Hvala bogu, Tomaž,« je potem slabotno šepnila. »Mislija sem že, da mi nisi povedal resnice. Duneja torej ni tu?«

»Da, tako je, kakor sem ti rekel, Violeta. Toda vse žal kaže, da je moral doživeti nekaj zelo razburiljivega.«

Violeta se je opirala ob ramo svojega sva-

Potem so se njene oči spet dvignile. Nemirno so preblodile vso sobo, potem pa so kakor prikovane obstale nad temnim izdajalskim madežem, ki se je lesketal na preprogi.

»Kaj je to?« je potem komaj izdaval iz sebe in pokazala s prstom na madež. Videl sem, kako ji je roka drgetala.

»Boj med Dunejem in njegovim napadalcem se očitno ni končal brez krvi,« jo je skušal potolažiti Thore. Pri tem se je hotel posmejniti, pa se mu namen ni prav posrečil.

»Boj?« je zajecjajala lepa žena. »S kom, Tomaž? Vsega še zmerom ne morem razumeti. Saj Dune vendar ni imel nobenega sovražnika!«

»Žal ti tudi tu ne morem pomagati z nikakšnim razlaganjem, ljuba moja svakinja,« je malodušno odvrnil doktor Thore. »Upajva pa, da bo gospod Lawrence vse razkril. Kje pa je prav za prav zdajle vaš prijatelj, gospod Stone?« se je nato obrnil proti meni.

Da, kje je Jim? Kam je le izginil?

Nazadnje sem ga videl, ko je stopil v Dunejevo spalnico. Vrata vanjo so bila še odprta, toda Jima nisem mogel nikjer opaziti.

Ko pa sem malo nato pogledal proti podstrešju, sem zagledal Jima, ki je spet stopil v stanovanje. Torej ga je bil moral prej iz meni neznanega vzroka skrivaj zapustiti.

»Kje pa si bil?« sem ga hlastno, a neopazno vprašal.

»Ne bodi vendar tako radoveden, prijatelj

moj,« se mi je izmuznil in se hudomušno posmehal. »Lepo v miru sem še enkrat oblezel vse, da bi odkril, kje se utegne skrivati ta vražji gospod Dune.«

»Ali zdaj že veš, Jim? Meni to pač lahko zaupaš, ali ne?«

»Če je bil on tisti, ki je iztaknil v pretopu rano, potem ni šel po stopnicah navzdol, ampak navzgor, dragi Stone!« mi je odgovoril.

»Če bi bilo tako, bi ga bil vendar moral Crawford slišati,« sem presenečen vzkliknil, ko mi je to povedal.

»Morda je preveč vneto poslušal v nadstropje pod seboj, skozi strop,« je dejal Jim, a njegov glas je zvenel precej porogljivo.

»Kaj pa si prav za prav odkril?« sem ga nato vprašal.

»Še dva madeža, prav takšna, kakor je bil tisti, ki si ga videl na preprogi. Bila sta na dveh stopnicah, in sicer precej daleč vsak sebi.«

»Torej so v celoti trije madeži, Jim. Dune je bil napaden. Moral je potem svojega napadca zasledovati. Vse kaže tako.«

»Ali misliš, da bi bil v tem primeru morda, kaj?« mi je segel Jim v besedo.

»Vražja strela, Jim, pa vendar ne misliš s tem reči, da ni bil ranjen Dune, ampak njegov napadalec. In da bi utegnil ta napadalec prebivati v hiši sami?«

»Morda bi bila ta trditev pravilna, morda pa se tudi motiva,« je zamišljeno odvrnil Jim. »Vsekako naj to zaenkrat ostane najina skrivnost. Te tri temne pike lahko pod določenimi okoliščinami mnogo izdajajo. Zato pa le lepo počakajva!«

* »Sokolska njiva«. Pod tem naslovom izide letos drugič v založništvu našega sokolskega saveza poljuden koledar, ki je namenjen sokolskemu članstvu in spleh vsem prijateljem Sokolstva. Ze prvi letnik »Sokolske njive« je dobro uspel. Drugi letnik, ki izide v najbližjem času, pa je po svoji pestri in obilni vsebini daleč prekosil prvega. Iz nje bodi navedeno le nekaj tega: četrtek o verski strpnosti našega naroda, štiri pripovedke, ki vzemajo svojo snov iz sodobnega političnega življenja, nekaj o razvoju kemije glede na umetna gnojila, množica citatov in spisov Masaryka in njegov življenjepis v obliki pripovedke, članek bolgarskega politika Stambolijskega o politiki in inteligenci, vrsta izjav hrvatskih politikov in političnih skupin o jugoslovanskem narodnem edinstvu, informativen članek o agrarnem gibanju v Češko-slovaški, razni citati iz del slovanskih mislecev, razprava o Lužičkih Srbih, o X vse-sokolskem zletu l. 1938, v Pragi in pripravah nanj, nekrolog dr. Ljudevitu Pivku (s s'iko v dobrovoljski uniformi) poučen članek o sokolskem slovstvu, nekrolog škofu Uceliniju in še mnogo drugega. Samoumevno je, da je koledar opremljen z mnogimi slikami, ki poživljajo njegovo vsebino. Res je sicer, da so sestavki v koledariu pisani po večini v srbohrvaščini, nekateri med njimi tiskani celo v cirilici, vendar to dobrega Jugoslovana ne sme motiti, ker mu morata biti latinica kakor cirilica enako čitljivi. srbohrvaščina pa prav tako razumljiva kakor slovenščina. Število letos v dravski benovini razprodanih izvodov »Sokolske njive« bo odločilno za uvrščanje slovensko pisanih člankov v bodočih letnikih »Sokolske njive«. Zato segajte pridno po »Sokolski njivi«. Cena 10 dinarjev je neznatna.

* Mišnico je užival in se zastrupil. Mariborsko državno tožilstvo je prejelo obvestilo o skrivnostni smrti 33-letnega viničarja Alojzija Zemljičja iz Gomile pri Središču in je odredilo preiskavo v svrhu razjasnitve njegove smrti, ki je nastopila nepričakovano. To je zbudilo pri župniku in pri občinskem uradu pozornost, tako da je prišla vsa zadeva v roke srediških orožnikov, ki so uvedli obsežno preiskavo. Doznali so, da je pred dnevi prišel zjutraj k nekemu sosedu v Gomili, kjer je poril kozarec žganja ter se po dveh urah vrnil domov. Kmalu pa je tašča pokojnega Zemljičja pritekla k sosedu ter ga zaprosila, naj pride takoj na Zemljičev dom, češ da je Zemljič nehal in da hoče ubiti svojo ženo.

Na teh besedah je Jim hitro stopil v Dunejevo delovno sobo in pozdravil gospo Violeto.

»Kje pa ste bili?« ga je začudeno vprašal doktor Thore.

»Pogledal sem, ali nimajo v hiši kakšnega dvigala,« je odvrnil Jim.

»Dvigalo imajo,« se je tedaj vmešal Crawford. »Toda zdaj že nekaj dni ne deluje, ker ga je treba nekaj popraviti.«

»Videl sem, gospod Crawford,« je uslužno odvrnil Jim. »Vi ste se morali torej zmotiti, ko ste rekli, da ni nihče zapustil hiše. Ker gospoda Duneja ni več tu, je to znamenje, da je le moral zapustiti hišo. Če je dvigalo res pokvarjeno, potem je moral na vsak način oditi skozi večna vrata.«

Stari gospod je začel odkimavati in nekaj nerazumljivega šepetati.

Dune se tisti večer ni pokazal. Ni bilo sledu za njim.

Doktor Thore nama je obljubil, da bo po-klicala policijo, midva pa sva spravila gospo Violeto na njen dom.

»Ali mislite, da se je Duneju kaj resnega primerilo?« naju je preplašeno vprašala, ko smo vsi trije prišli do njene hiše.

»Meni se zdi zelo sumljivo, če bi se prijatelju vašega moža, — saj je bil tudi to, ali ne, gospa? — pripetilo kaj hudega prav v trenutku, ko prihajamo vašega moža reševati. Če ga torej ne bo nazaj, bo to jasno pričalo, da je moral še nekdo razen vas in gospoda Duneja zvedeti za naš prihod in tudi za namen tega prihoda,« je odvrnil Jim. »Če vi niste nikogar obvestili o brzojavki, ki jo je

Sosed se je s hlapcem nemudno napotil k Zemljičevim, kjer sta videla, kako Zemljič teka okrog hiše s kolom v roki in zasleduje svojo ženo. Tudi žena je prosila soseda, naj moža zveže. Hitela je v hišo po verigo, s katero je sosed s hlapčevjo pomočjo Zemljičja zvezal in ga nato nesel v hišo, kjer sta ga položila v posteljo. Pol ure nato je Zemljič prišel spet k sebi. Zavedel se je, kaj je storil, in prosil ženo odpuščanja. Dejal je v pričo soseda in hlapca, da je postal zato tako besen, ker je zaužil večjo količino mišnice. Žena mu je takoj dala mleka, toda bolečine niso popustile in je Zemljič naposled prosil ženo naj pokliče duhovnika, kar je žena tudi storila. Moževo zdravstveno stanje se je vidno poslabšalo in je dva dni zatem umrl. Zapustil je ženo in tri nepreskrbljene otroke. Nadaljnja preiskava je dognala, da je bil pokojni Zemljič svojčas konjski hlapec pri nekem posestniku v Prekmurju, kjer je konjem dodajal v hrano mišnico, da bi postali lepši in močnejši. Obenem je sam pričel uživati mišnico, kar je postalo zanj usodno.

Ponovno opozorilo naročnikom

Le še mesec dni in staro eto se bo umaknilo novemu. Zato je skrajni čas, da vsak gospodar obračuna, kje ima kaj dobiti in kam mora še kaj dati. Tak gospodar mora biti tudi vsak naročnik »Domovine«. Vprašati se mora: »Ali ima preljuba »Domovina«, ki je vse leto, teden za tednom hodila v mojo hišo in me razveseljevala in učila, še kaj dobiti od mene, ali sem že plačal naročnino?« Ni treba čakati na odgovor. Pogledj, ali še leži pri tebi položnica, ki je nisi izbral. Tedaj pojdi z njo na pošto in plačaj naročnino ali izroči denar kar pismonoši, ki ti bo dal potrdilo! Ne odlašaj več, da ne bo uprava lista, kakor je pisala, radi tvoje neodločnosti prisiljena pobrati naročnino s poštnim slom, ali ti celo ustavi list. Zato plačajte naročnino brez odlašanja!

* Mladeniči rekruti, ki imate pravico do osvoboditve, skrajšanega roka službe, čim prejšnjega vstopa v kader, odložitve službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati! Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Franc, kapetan v pok.,

koncesionirana pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor je priložiti kolek ali zhamko za 6 din.

* Samo polovico kvasa? Ne, ker bi kruh ne bil dober. Prav tako je tudi pri kuhanju kave. Če hočete, da bo kava močna, okusna in tečna, je treba vselej dodati dobro mero pravega Franka.

* Smrtna nesreča na železniškem tiru. Nedavno zvečer se je pripetila na logaški železniški postaji smrtna nesreča. V času, ko so premikali večerni nabiralni tovorni vlak, je šla čez tire v bližini Mačkovega mlina 53-letna Frančiška Mihečeva, po domače Stefičeva Franca z Mandrije. Bila je močno gluha in na desno oko slepa. Ko je stopala čez tračnice, najbrž ni opazila bližajočega se odbitega vagona, ki jo je podrl na tla in hitel čez njo. Našli so jo v nezvesti in je izdihnila čez četrto ure.

* Skala se je zrušila nanj. Na železniški progi pri Zagorju je prišlo do hude nezgode. 28letni progovni delavec Stefan Benc iz Dolnje vasi pri Zagorju je imel opravka na progi. Nenadoma se je s hriba nad njim zrušila težka skala in ga pokopala pod seboj. Nezvestnega so našli njegovi tovariši, ga rešili nevarnega bremena in ga odnesli na železniško postajo v Zagorju, od koder so ga prepeljali v Ljubljano.

* V Njivercah najdena neznanka je Avstrijka. Istovetnost ženske, ki je bila najdena mrtva v gozdu v Njivercah na Dravskem polju, kljub vsestranskim poizvedbam še ni ugotovljena. Orožniki z Brega so dognali, da na Dravskem polju nikjer ne pogrešajo kakšne ženske. Kakor smo že poročali, so orožniki poleg že razpadlega trupla našli majhno slamnato torbo, v kateri je bilo nekaj listin in med temi raztrgan obhajilni list, na katerem sta bila zapisana ime in priimek: Nickel Anna. Izstavljen je bil 27. aprila l. 1893. Žal je barva žiga, ki je bila svoječasnno na listini, od dežja izginila in ni mogoče več prečitati vsebine. Na neki drugi listini pa je žig: K. u. k. Polizeidirektion, Graz. Iz tega je razvidno, da je prišla ženska iz Avstrije. Zato so se naša oblastva obrnila na policijo v Gradcu.

* Umrli zaradi poškodbe od strela. V splošni bolnišnici v Mariboru je preminil posestnik Dominik Jamernik iz Jarenine, ki se je pred dnevi po nesrečnem naključju obstrlel s svojo lovsko puško, o čemur smo že poročali.

Gospa Thorejeva nama torej ni mogla več pomagati. Na koga naj se še obrneva?

Razen tega pa je bila videti tudi zelo izmučena. Ker je nisva marala več nadlegovati, sva rajši umolknila.

Jim je prvi vstal. Tudi jaz sem mu sledil in potem sva se od nje poslovila.

»Upam, milostna gospa, da se nama bo le posrečilo odkriti, kje sta vaš mož in gospod Dune,« jo je poskusil pri odhodu potolažiti Jim.

Njene ustnice so vzdrihtele. Nemo je pri-kimala in se potem hlastno obrnila, pač zato, da bi prikrila solze, ki so ji silile v oči.

TRETJE POGLAVJE

Slabotni sledovi.

»Zelo mi je hudo zaradi nje,« sem dejal, ko sva nekaj minut nato zapustila hišo, in šla počasi vzdolž ob Kensingtonski cesti, da bi poiskala kakšen najemniški avtomobil. »Ali ji nisi prej preveč obljubil, Jim, ko si ji rekel, da boš storil vse, da najdeš njenega moža? Mogoče bo zaradi tega sirota preveč upala.«

»Dragi moj Stone,« je odvrnil Lawrence čudno resno. »Nikoli nimam navade preveč obetati. Zato tudi gospej Violeti nisem preveč rekel. Sicer mi pa nekaj lahko verjameš. Tudi če njenega moža najdemo, se mi zdi, da ne bo prav hudo vesela.«

»Torej misliš, da je že mrtev?« sem ga vprašal.

»Komaj je verjetno, da bi ga tako dolgo kje skrivali živega, in vendar je naposled tudi to še mogoče. Drugače bi bili morali vsaj njegovo truplo kje najti.«

bil poslal vaš svak iz Slovenije, je moral to storiti pač gospod Dune.

Zdaj je samo to še vprašanje, s kom je govoril. Najbrž tega ni razkril prvemu človeku, s katerim je bil prišel v družbo, ampak samo kakšnemu bližnjemu znanцу, s katerim je moral še prej pogosto govoriti o vašem možu. Zato bi vas zdajle rad vprašal, ali poznate prijatelje, najbližje prijatelje gospoda Duneja, ali pa vsaj koga izmed tistih ljudi, s katerimi ste ga kdaj videli skupaj v družbi.

»Mister Lawrence, zelo mi je žal, da vam prav tu ne morem nič pomagati,« je z obžalovanjem odvrnila gospa Violeta. »Res mi je stal gospod Dune zelo zvesto ob strani vse tiste dni in mesece, ko se nisem mogla poto-laziti zaradi moževega izginutja, in me je zlasti prve tedne vsak dan obiskoval, da bi me vprašal, ali mi lahko kaj pomaga, a vendar vzlic temu ne vem prav ničesar o njegovem zasebnem življenju in o ljudeh, s katerimi se je bil že prej ali pa šele zadnje čase družil.«

Dune mora biti po mojem mnenju precej samotarški človek. Samo to vem o njem, da je precej premožen in se zelo navdušuje za konje. Nekoč mi je rekel, da mu ljubezen živali pomeni več kakor pa vsaka človeška ljubezen. S tem mi je dovolj jasno povedal, da mu ni do občevanja z ljudmi.

Večino dneva je vselej prebil v hlevih, kjer je imel svoje konje, ki so se pogosto zelo obnesli na velikih dirkah. Tudi sam je zelo rad in pogosto jezdil. Seveda je imel nekaj znan-cev, toda jaz sem ga videla zmerom samega, in le malokdaj je Dune govoril o svojih zasebnih poslih, če niso bili v zvezi z njegovimi konji.

* **Strel mu je odtrgal roko.** V Kamnici je našel 15letni posetnikov sin Konrad Žunko v gozdu v drevesnem štoru skrito puško, ki je bila menda last kaknega divjega lovca. Ko je orožje vlekli iz skrivališča, se je sprožilo, pa mu je strel levo roko nad laktom odtrgal, da je visela samo še za kožo ter so mu jo v bolnišnici odrezali.

* **Vrag se je izpremenil v kavko.** Oče Brglez v Črnem grabnu se preživlja s pletenjem košar in nabiranjem zdravilnih zelišč. Tudi ovce redi. Pred 70 leti so ga krstili za Pavleta, pa je še trden. Pred kratkim je šel v hosto nabirat suhljad. Ni še napolnil koša, ko ga je nekdo zaklcal. Oče se je ozrl okrog sebe. V bližini ni bilo nikogar. »Pavle!« se je ponovil glas. »Kdo me kliče?« Brglez je pogledal kvišku. Nad njim se je zamajala veja, na kateri je sedela lepa črna kavka, ki je njegovo ime spet prav razločno izgovorila. Starca je spretetela groza, saj je slišal od starih ljudi, da se vrag izpremeni v različne podobe, ker je tak, kakršen je v resnici, pregrd. Brglez jo je hitro ubral domov, kavka pa za njim, ker je menila, da je našla dobrega človeka. Pozneje so ugotovili, da je ušla ciganom, ki so jo naučili izgovarjati nekatere besede.

* **Otroka sta zažgala hišo.** Te dni je v Črešnjem pri Selnici ob Dravi zgorela hiša posestnika Andreja Verdonika. Vzrok požara so kmalu pojasnili. Blizu goreče hiše sta se skrivala dva 5letna fantka, ki sta jokaje priznala, da sta na podstrešju zažgala trske.

* **Pasje in mačke pokopališče.** V bližini Zemuna živi v samotni hiši gospa Marinka Hängelova, vdova po oficirju. Da ji ni dolgčas, si je zbrala družino: dvajset psov in enako število mačk. Dama ne pusti nikogar v svojo hišo. Z onimi pa, ki jo pridejo obiskat, se razgovarja kar na dvorišču. Svojo pokojnino, ki jo uživa po svojem možu, uporablja izključno za vzdrževanje teh 40 živali, s katerimi ima ves dan polne roke dela. Svoje mačke in pse dnevno čisti češe, umiva in hrani, in to s takšno hrano, ki bi jim jo marsikateri siromak zavidal. Vsaka žival ima svojo posodo za hrano in svoje ležišče. Živali, ki poginejo, da gospa zakopati v svojem vrtu, kjer je za živalsko pokopališče določen poseben prostor. Vsak grob ima svojo napisno tablo in spomenik.

* **Dva mačevalna požigalca.** Pred ljubljanskim sodiščem se je zagovarjal 38letni kočar Martin Jus z Janškovega vrha, ki je dvakrat zažgal svojemu sosedu Blažku. Obsojen je bil na eno leto in dva meseca stro-

gega zapora. 50letni rudar Andrej Pangerl iz Razgorja pa je bil obsojen, ker je zažgal svoji lastni ženi Angeli hišo, na šest mesecev strogega zapora.

* **Zaradi ropa pred sodniki.** Pred velikim senatom v Mariboru sta se zagovarjala delavca Rudolf Teršvec in Franc Kaiser iz Maribora zaradi roparskega napada. Dne 8. avgusta sta napadla pred neko gostilno na Tržaški cesti delavca Avgusta Bratca, ga vrgla na tla in pretepla. Bratcu je ob tej priliki zmanjkala denarnica z 900 Din. Pri razpravi je Teršvec priznal, da je on vzel denar, ter je bil obsojen na tri leta robije, med tem ko je bil Kaiser oproščen.

* **Na meji prijet.** Orožniki v Mežici so blizu avstrijske meje prijeli 36letnega elektrotehnikarja Josipa Brajdiča s Sušaka. Pri aretirancu so našli 3.000 dinarjev in več sumljivih listin iz Pakraca. Na brzojavno vprašanje so bili orožniki obveščeni, da je Brajdič zagrešil pri nekem tamkajšnjem podjetju večjo poneverbo. Aretiranca so izročili oblastvom v Pakracu.

* **Velik vlom na Grosupljem.** V nedavni noči se je splazila tolpa vlomilcev v trgovino g. Potočnika pri grosupeljski železniški postaji in jo prav pošteno izpraznila. O vlovu so bili takoj zjutraj obveščeni grosupeljski orožniki, ki so ugotovili nekatere sledi neznanih oseb in začeli poizvedbe. Vlomilci so odnesli iz trgovine velikansko množino blaga v vrednosti okoli 10.000 din. Po napornih poizvedbah sta orožniška narednika Anton Vodeb in Peter Šuligoj aretirala kot zelo sumljiva dva brata Skalova. Pri njima so napravili temeljito hišno preiskavo in našli blaga v vrednosti 4000 din. Oba sta bila odvedena v ljubljanske sodne zapore.

* **Nevaren vlomilec za zapahi.** Zapori kranjskega sodišča so sprejeli v varstvo nevarnega vlomilca 31letnega ključavničarja Cofa Valentina iz Bitnjega, ki ima na svoji vesti vrsto grehov. Cofa so zajeli, baš ko je vlamljal. Doglej je priznal pet vlovov, ki jih je izvršil v Stražišču. Bil je že enkrat kaznovan zaradi tatvine. Cof je bil dobro založen z vlomilskim orodjem. Pri njem so našli vitrihe vsake vrste in tudi tako zvano vinto za vlamljanje skozi okno.

* **Ker je otroka oropal.** Mali kazenski senat v Mariboru je obsodil 21letnega delavca Petra Cifra na 18mesečno robijo, ker je v Krncih pri Murski Soboti napadel 6letno deklico in ji iz ušes ukradel zlate uhanke.

V tistem trenutku je počasi privozil mimo avtomobil. Jim mu je pomignil, naj obstane in sedla sva vanj.

Z doktorjem Thorejem smo se zmenili, da se pod noč dobimo v hotelu Ritzu.

Dolgo sva ga morala čakati. Naposled je le stopil v hotelski bar.

Bil je videti nenavadno bled in upadel. Takoj nama je pričel pripovedovati z zmedenimi besedami, da o njegovem prijatelju Duneju ni nikjer sledu.

Vprašal je pri vseh njegovih znancih in prijateljih, toda nihče ne ve, kam naj bi bil izginil. Tudi v njegovih hlevih zunaj mesta ne vedo nič o njem. Ves dan ni niti enkrat poklical po telefonu.

Dr. Thore je bil ves iz sebe.

Začel je premišljevati vse mogoče reči in odkrivati vse mogoče sklepe, pa je vselej prišel do istega zaključka, da mora biti izginutje Duneja v tesni zvezi z usodo njegovega lastnega brata.

* **Kaj mislite o tem mojem sumu, skaterim se strinjajo tudi uradniki na policiji?** je potem vprašal Thomas Thore mojega prijatelja Jima.

* **Kar tako vašega suma ne morem odkloniti, dragi Thore?** je odvrnil Jim. »Dune je izginil, ko se je razvedelo, da pridemo vsi trije v London.«

Thomas Thore je na dušek izpil kozarec žganja, potem pa je rekel:

* **Če je ta sum upravičen, bi moral tudi Dune kaj vedeti, kam je moj brat izginil. Toda to se mi zdi čisto nemogoče.**

* **Morda Dune sam niti slutil ni, da ima ključ za rešitev te skrivnostne uganke, zdaj**

pa se najbrž ugrabitelj boji, da Stone in jaz ne bi morda česa odkrila, če bi Duneja preveč vneto izpraševala,« je zamišljeno odvrnil Tom. »Vsekakor so znali preprečiti, da se Dune ni mogel z nama sporazumeti. Zdaj morava torej iskati dva človeka: vašega brata in še Duneja. To najino prvotno nalogo še zelo olajša.«

* **Oho, gospod Lawrence, tega pa ne razumem. Meni bi se prej zdelo, da je zaradi Dunejeve ugrabitve postala vaša naloga še težja!** je vzkliknil presenečeno Thore.

* **Dragi prijatelj,** je tedaj pripomnil Jim in se skoraj zmagoslavno nasmehnil. »Znano je, da napravi vsak zločinec enkrat v življenju veliko neumnost in zaradi te neumnosti ga naposled primejo.«

* **Tisti, ki je kriv, da je vaš brat izginil, je bil zelo pameten, dokler ni prav ničesar podvzel. Vest, da sva se spustila midva na njegovo sled, pa je zločinca naredila nervoznega. Izgubil je samozavest in je mislil, da se mora še bolj zavarovati. To je bila njegova slabost, ki ga bo še drago stala.**

* **Ali morda že kaj veste?** je vznemirjeno vzkliknil Thomas Thore.

* **Našel sem nekaj slabotnih znamenj, na katera se da marsikaj zgraditi, dragi prijatelj,** je Jim brez nadaljnega priznala. »Vendar pa vas moram iz čisto določenih vzrokov prositi, da me o tem nič več ne izprašujete in pred vsem mi morate obljubiti, da boste molčali proti vsem ljudem, tudi proti svoji svakinji. Tudi ona ne sme zvedeti, da smo kaj o njej govorili.

Najmanjša neprevidnost bi utegnila imeti nedogledne posledice. Prosim vas, da tega nikakor ne pozabite.«

Vsi, ki trpite

na pokvarjenih nohtih,

kurjih očesih in trdi koži, pridite, da Vam jih naš strokovnjak brez bolečin odstrani. Takoj Vam bo odleglo. Zopet boste prijetno razpoloženi in sposobni za vsako delo. Naslov: **Paro in kadno kopališče pri Slonu — Frančiškanska ulica 3.** — Odprto ob delavnikih od 7.30 do 18., ob nedeljah in praznikih od 7.30 do 12. ure.

* **Trije vlomilci.** Nedavno noč je bilo vlomljeno v trgovino in trafiko g. Jurce v Zagorju. Vlomilec je odnesel večjo množino tobačnih izdelkov in še nekaj druge drobnarije. Nekaj noči zatem je nekdo vdrl v trgovino Bat'e v Zagorju in odnesel par čevljev, tri pare galoš in par gumijastih škornjev za delo. Pobrskal je tudi v mizni blagajnici, kjer pa je našel samo 91 dinarjev gotovine. Komaj je bil odkrit ta vlom, že je prijavil mesar g. Ino, da mu je bilo prav tisto noč vlomljeno v malo mesnico na Slepovni. Tam se je tat založil s prekajenim mesom. Menda gre v vseh treh primerih za istega vlomilca.

* **Zena je usmrtila moža.** Pred velikim senatom v Celju se je zagovarjala 57 letna posestnica Marija Mohorkova iz Žetal pri Rogatcu, ki je oktobra z nožem v srce usmrtila svojega moža Antona. Obdolženka je dejanje priznala že orožnikom in potem tudi na sodišču. Prvotno se je izgovarjala na vinjenost, kasneje pa na jezo, češ da jo je neposredno poprej zmerjal mož v svoji pijanosti za vlačugo, jo prijel z roko za vrat, jo tresel in jo sunil v hrbet. Ker je imela v roki nož, s katerim je lupila krompir, je ta usodna okolnost dovela do moževe smrti. Priča Marija Mohorkova, obdolženkina najstarejša hčerka, je izpovedala, da sta si bila na domačiji oče in mati vedno dobra in da v hiši sploh nikoli ni prišlo do prepira, kadar je bil oče trezen. Do besedičenja je prišlo med očetom in materjo le takrat, kadar je bil Anton Mohorko pijan ali pa vinjen. Marija Mohorkova je bila obsojena na pet let robije in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

* **Ponarejalci kovancev obsojeni.** Te dni so sodniki malega senata v Ljubljani sodili petorici, ki je ponarejala kovance in jih razpečavala. Prvi je sedel na zatožni klopi star znanec sodišča, 61 let stari ključavničar Jakob Gabršek, ki že več let nima stalnega

»Dobro, molčal bom, gospod Lawrence. Po vaših besedah sodim, da morate biti skoraj prepričani o svoji zmagi. Naj da nebo, da se vam bo posrečilo skrivnost razvozlati. Verjemite mi, da bom takrat najsrečnejši človek na svetu.«

* **Tudi če bom dobil vašega brata še živega?** je vprašal tedaj Jim z nenavadno resnim poudarkom.

Dr. Thore se je zdrznil, potem pa je odvrnil:

* **Zaslужil sem to vprašanje, gospod Lawrence, ker sem vam na Bledu izdal, da je moja ljubezen do Violete spet zgorela. Toda verjemite mi, da je bila to samo majhna slabost, ki sem jo do zdaj že premagal. Če najdete mojega brata živga, bom storil vse, da bo ostal nemoten v svoji sreči.**

* **To vam bo pa najbrže težavno,** je pripomnil Jim.

* **Kako mislite to?** je vzkliknil Thore vidno užaljen.

* **Ne tako, kakor mislite vi, dragi prijatelj. S svojimi besedami vas nikakor nisem hotel užaliti. Toda verjemite mi, da jih boste razumeli tisti dan, ko vam bom prinesel rešitev uganke.** se je glasil Jimov odgovor.

Kakor vidite, se je naš pogovor nekako čudno obrnil.

Za trenutek se mi je zazdelo, kakor bi bil hotel Jim naposled sumiti dr. Thoreja samega, toda ta sum je hitro izginil.

Saj sva oba spoznala, da je Thore poštenjak, razen tega pa je bil tudi on tisti, ki naju je prosil za pomoč.

Ce bi bil on kriv, naju ne bi bil prosil, da greva v London in da mu na kakršenkoli način pomagava.

bivališa. Drugi poleg njega je bil nič manj znani Anton Krošelj, brezposelni kleparski pomočnik iz Podgorice. Tretji na zatožni klopi je bil posestnik Petelin Franc, že siv možak, ki se je dal zapeljati, da bi rešil svoje zadolženo posestvo v Rakitni. Četrty obtoženec je bil Petelinov sin Anton, peti pa kovač Alojz Žebelc iz Buč. Gabršek je priznal, da je v kovačnici posestnika Petelina v Rakitni v maju in juniju letos uredil kovnico za ponarejanje denarja. Napravili so za 6000 dinarjev kovancev, ki so jih le delno razpečali. Obsojeni so bili: Gabršek na šest let robije, 1500 dinarjev denarne kazni in na trajno izgubo častnih pravic. Krošelj na dve leti robije, na 420 dinarjev denarne kazni in na izgubo častnih pravic za pet let. Franc Petelin na poldrugo leto robije, na 600 dinarjev denarne kazni in izgubo častnih pravic za dve leti, Anton Petelin na 10 mesecev strogega zapora, na 120 dinarjev denarne kazni in tri leta izgube častnih pravic, Žebelc pa na osem mesecev strogega zapora, na 420 dinarjev denarne kazni in izgubo častnih pravic za tri leta.

* **Sin je ubil očeta.** Iz Čakovca poročajo, da se je zgodila v vasi Ževnici krvava rodbinska žaloigra. Premožni kmet Peter Palež je živel do lani v srečnem zakonu s svojo ženo. Lani se je pa seznanil z neko razuzdanko in med njima se je razvilo ljubezensko razmerje. Naposled jo je privedel celo domov in zakonska žena je morala prevzeti vlogo dekle. V hiši so vladale nevzdržne razmere. Petrov sin je nekaj časa prenašal očetovo sramoto, slednjič se je pa odločil napraviti temu konec. Te dni se je odpeljal oče v sosedno vas in ko se je vračal, ga je sin ustrelil. Potem se je pa sam javil orožnikom.

* **Vlomilci strahujejo Studence.** V zadnjem času so bili v Studencih izvršeni trije vlomi: v stanovanje posestnika Dunsta v Bolfenkovi ulici, pri zasebnem uradniku Ivanu Giberju v Zgornjem Radvanju in pri mesarskem mojstru Maksu Šerbeku v Spodnji Radvanjski cesti. Na podlagi prstnih odtisov se je dognalo, da je vlome izvršil neki mož, ki je oblastem znan kot nevaren vlomilec in ki je bil šele pred kratkim izpuščen iz zaporov. Studenški orožniki so prijeli Milana Peša, ki je mirno priznal vlome. Njegovemu pajdašu Francu Strmoletu so že na sledi.

* **Karel Rozman žrtev umora.** V sodne zapore so odpravili štiri osebe, ki so jih areti-

rali zaradi suma soudeležbe pri zverinskem umoru 62letnega posestnika Karla Rozmana iz Brezna, o čemer smo že poročali. So to pokojnikova žena Ana, njena mati Marija Vitrihova, ki je stalno stanovala pri svoji hčerki v Breznu, Ferdinand Vitrih, svak pokojnega, in domači tesar in hlapec Ivan Mikl. Po končanem zaslišanju so se o zločinu izvedele tele podrobnosti: Pokojni Karel Rozman se je vrnil iz Avstrije usodnega dne dopoldne. Takoj po prihodu je nastal med Karlom Rozmanom in Ferdinandom Vitrihom prepir. Sredi prepira je zgrabil Ferdinand Vitrih verigo in z njo udaril Karla Rozmana po glavi s tako silo, da je Karel Rozman padel na tla. Tri dni se je boril poškodovanec s smrtjo, dokler ni umrl za dobljenimi poškodbami. Na vprašanje, zakaj ni šel nihče od domačih po zdravnika, so vsi aretiranci zatrjevali, da so pač mislili, da bo Karlu Rozmanu že boljše in da poškodbe niso smrtno nevarne.

* **Tatvine telečjih koz.** Pri mesarju Valentinu Smodeju na Pobrežju pri Mariboru so se dogajale tatvine telečjih koz, ki so jih zdaj orožniki pojasnili ter so izmed osmih krivcev že šest spravili za zapahe. Izmed tatov, ki so bili po večini sami bivši Smodejevi hlapci, je Alojz Erjavac priznal, da je ukradel svojemu gospodarju celo težko zaklano svinjo ter jo prodal. Skodo, ki so jo tatovi napravili Smodeju, cenijo na 10 tisočakov.

* **Roparski napad sredi noči.** Piškova domačija, po domače pri Zanežu, stoji v Kostreniški dolini prav na samem. Vsi Zanežovi so nedavno noč že trdno spali, ko jih je prebudil ropot okrog hiše. Gospodar Janez Pišek je vstal, prižgal luč in stopil k vežnem vratom. Tedaj pa so navalili nanj neznanci. Oddali so devet streliv in so razbili vsa okna na hiši. Gospodar in domači so se prestrašili nenadnega napada in so se skrili na podstrešje. Ponočni roparji pa so v dobri veri, da se jim ne bo nihče več postavil v bran, vdrli v hišo in jo opleni. Janez Pišek, ki je blagajnik pri gasilski četi, je opazil zjutraj, ko se je vrnil v sobo, da so mu odnesli tudi blagajno v kateri je imel okrog 2.000 dinarjev. Kakor izpovedujejo Zanežovi, je bila med napadalci četvorica ali petorica moških. Že navsezgodaj drugega dne je odposlal komandir g. Baumkirchner več patrolj na zasledovanje. Orožniki so ugotovili, da so zvečer poprej plili v šmarskih gostilnah štirje neznani moški. Zjutraj je seveda manjkala za

zločinsko četvorico vsaka sled. Orožniške patrolje so krenile proti Dolenjski, kamor so se najbrže napadalci izognili.

* **Tihotapstvo lesa.** To pa je nekaj novega. Dva Unčana, Jože in France, sta izvlekla iz Matičičevega gozda na škodo lesnega veleindustrija Franceta Hmelaka raznega lesa za okoli 19.000 dinarjev. Spravila sta ga v gozd Josipa Gabrenje z Rakeka. Imela sta namen, da ga potem pretihotapita v Postojno in tam primerno prodasta. Prišla sta pa druga dva Unčana. Lepo les odpeljala in ga tam preko Ravberkomande pripeljala v Postojno, kjer sta ga tudi lepo prodala. Obravnava pred sodnikom je bila prav živahna. Sodnik je dognal, da sta prva dva les ukradla, druga skupina pa je njima les odpeljala v Postojno brez vednosti prvih dveh. Bilo je tako, da je sodnik izrekel pravično sodbo. Pogojno za dve leti sta bila obsojena dva Unčana, in sicer Jože na 20 dni zapora, Jernej pa na en mesec, France je dobil 14 dni, Tone pa je bil oproščen zaradi pomanjkanja dokazov.

* **Sin je umoril očeta.** Strašen zločin je bil te dni izvršen v Gubaševu pri Klanjcu. 45-letni posestnikov sin Janko Grah v Graševu je bil znan kot zapravljevec in pijanec. Zato je neprestano terjal denar od svojega 92letnega očeta Tome, ki mu ga pa ni hotel zmerom dajati, kar je dovedlo pogostokrat do hudih prepir. Usodnega dne je prišel Janko pijan domov in zahteval od očeta, naj proda kos zemlje, češ da se bliža božič, ko bo treba več denarja pri hiši. Skrbni oče je seveda ta predlog odklonil. Sin se je zavoljo odklonitve začel razburjati. Med preprirom pa je nenadno zaklenil vrata in začel očeta pretepati. Pograbil je velik kol in zapovedal očetu, da ga poljubi in da naj se nato priporoči Bogu, češ da se bliža zadnja ura. Sirovi sin je potem začel udrihati po starem možu. Ker je oče med tem res molil, je to sina še bolj jezilo. Vrgel je očeta na tla in mandral po njem s težkimi čevlji. Na vpitje so prihiteli na pomoč sosedje in razbili vrata. Bilo pa je že preozno. Stari mož je imel še samo toliko moči, da je povedal, kaj se je zgodilo, nato pa je izdihnil. Sirovega morilca so zaprli.

BLAZNIKOVA »VELIKA PRATIKA«

za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Elasnika nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12, dobi se tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski

IV. POGLAVJE BOJ V KANALU

Se zmerom je lilo kar v potokih.

Zavihnil sem ovratnik svojega dežnega plašča in si pritisnil športno čepico globoko na obraz, toda tega dežja tudi moj dežni plašč, ki je bil najboljše vrste, ni zadržal.

Albertova cesta je bila ob tem vremenu prazna in zapuščena.

Počasno so se svetlikale cestne svetilke skozi bele tenčice megle, ki je bila tako gosta, da se je videlo le nekaj metrov daleč.

Kmalu za Jimom sem zapustil hotel in zdaj sem slabe volje slonel ob kanalskem zidu, ki me ni prav nič branil proti močnemu dežju.

Motno in temno se je lesketala pod mano voda v kanalu. Časih sem zaslišal iz globine nekaj kakor zamolkel krik. Marsikakšen glas je prišel tudi iz megle.

Kje se nahaja moj prijatelj Jim, tega nisem prav nič vedel.

Vendar pa se mi je zdelo, da mora biti nekje v moji neposredni bližini.

Celna stran hiše, kjer je stanoval Dune, je bila vsa zavita v temo. Kakor je vse kazalo, je šel naposled tudi stari gospod Crawford pomirjen spat.

»Jutri zjutraj bom imel pošten nahod,« sem si mislil sam pri sebi, ko me je iznenada zbudil kratek grgrajoč glas, ki je moral biti človeški.

Vraga, ta glas je prihajal iz kanala, iz vode pod menoj!

Ali se je morda zgodil tu pod plaščem megle naposled kakšen zločin?

Sklonil sem se čez ograjo kanala in napeto prisluhnil v globino.

Thomas Thore je bil videti zdaj zelo zmeden in vznemirjen.

Obljubil je gospej Violeti, da bo prišel še enkrat k njej in ji povedal, ali smo zaradi Duneja kaj novega odkrili. Zato se je poslovil od nju in nju je prosil, naj mu drugi dan vse poveva, kar bova zvedela.

Jim je to obljubil.

Spremil je Thoreja do izhoda iz hotela, potem pa se je vrnil nazaj v bar.

»Zunaj lije kar v potokih,« je dejal. »Vendar pa nama ne ostane drugega, kakor da vzameva v račun tudi to slabo vreme.«

»Kam pa naj bi še šla?« sem ga ves presečen vprašal.

»Albertova cesta,« je odvrnil Jim, »na kateri stanuje Dune, me zanima. Se o polnočnih urah bi jo rad na skrivaj malo opazoval.«

»In kaj pričakuješ od tega, Jim?« sem ga vprašal.

»V določenih okoliščinah marsikaj, dragi Stone. Vreme je kakor ustvarjeno, da naredi človek kakšno neumnost, ker se čuti varnega. Zločinec ali zločinci, — saj ne vem, koliko jih je prav za prav, — bodo mislili, da naju je vreme zadržalo in da lepo sediva v hotelu. Slabo vreme bodo smatrali za svojega dobrodošlega zaveznika. Žal je tudi precej huda megla. Biti bova morala torej oprezna. Hotel bova zapustila ločeno in bova tudi vsak zase opazovala.«

Ti se boš držal blizu Dunejeve hiše, in sicer na tisti strani, ki meji proti Regentovemu parku, tik ob kanalskem zidu. Se ob pravem času se bova potem dobila.«

Jim je poklical natakarkja, potem pa sta odšla v svojo sobo.

Izprva je ostalo vse tiho, potem pa sem zaslišal kratek pljus v vodi, kakor bi bil pravkar nekdo vrgel živo bitje čez bližnji most v kanal.

Hkratu se je začul spet tisti grgrajoči glas, v katerem sem prav dobro razločil klicanje človeka, ki je v sili.

Ali smem kar brezbrizno ostati na svojem mestu?

»Nikakor!« sem takoj nato rekel. »Saj je morda naposled Jim tisti, ki kliče, na pomoč. Utegnilo se je zgoditi, da ga je nekdo zahrbtno napadel in ga vrgel v vodo, da bi utonil.«

Za vsako ceno sem moral iti pogledat, kaj se je zgodilo.

Zaradi tega sem zapustil svoje opazovališče in odhitel po kamenitih stopnicah, ki so bile le nekaj metrov od mene, navzdol do nabrežja kanala.

»Na pomoč!«

Ta glas je bil tako skrivnost, da me je kar streslo. Dobro sem čutil, da je klical nekdo v skrajni sili.

Zdaj sem pritekel že čisto do obrežja prekopa.

Leno je tekla umazanostiva voda mimo mojih nog.

Se enkrat se je začul klic, toda to pot iz moje neposredne bližine.

Nedvomno se tu v moji bližini še nekdo bori s smrtjo.

Kakor že veste, sem precej dober plavalec in se niti zelo mrzle vode ne bojim. Vendar pa bi bil imel rajši čisto vodo kakor pa to kanalsko mlačku. Toda v tem trenutku nisem mogel izbirati.

(Dalje prihodnjič.)

Popotnikova torba

Beda plačilo za vestno službovanje

Crnomelj, decembra.

Pred dnevi je zatisnil oči Franc Šetinc, dolgoletni občinski redar in sluga mestne občine Crnomlja. Čisto izčrpan je zapustil službo in bolezen ga je kmalu priklenila v posteljo. Umrl je v bedi. Stel je 63 let. Kot nagrado za naporno delo in vestno službovanje polnih 28 let je prejemal nekaj časa občinsko miloščino 200 dinarjev mesečno.

Pokojnik je bil živa podoba današnjih žalostnih socialnih razmer. Polnih 28 let je tekal po crnomeljskih ulicah in raznašal različne uradne spise. Čestokrat je bilo treba obleči uniformo stražnika, pregledati ponoči vse gostilne, napovedati policijsko uro in skrbeti za nočni red mesta. V prejšnjih časih, dokler v Beli krajini ni bilo elektrike, je bilo treba dnevno očistiti in vsak večer prižgati 40 pocestnih petrolejk.

Franc Šetinc je bil vse življenje mož kremenitega značaja, vesten, pošten in dosleden. Za vse svoje pošteno delo pa je nazadnje moral živeti v bedi. Nekaj tednov pred smrtjo je nekdašnji orjaški mož sedel ves onemogel na postelji in le s težavo govoril. Tožil je o trpljenju v preteklosti in o starosti, kako bo moral umreti. Naj bo možu dela in trpljenja ohranjen blag spomin!

Smrt pod vlakom

Poljčane, decembra.

Nedavno zvečer je vlak blizu čuvajnice povozil nekega mlajšega možaka. Zdravnik je ugotovil, da je imel siromak zlomljeno levo nogo v stegnu, zlomljeno levo roko in hude poškodbe na glavi. V ponesrečencu so kmalu spoznali 33letnega rudarja Urankarja Martina, ki je bil zadnji čas uslužben pri rudniku Stanovskem. Ko mu je zdravnik nudil prvo pomoč, je bil z naslednjim vlakom prepeljan v mariborsko bolnišnico.

Zaradi hudih poškodb pa ni bilo zanj več pomoči. Urankar se ves čas ni nič zavedel in je kmalu izdihnil.

Kako je prišlo do nesreče, se ne ve natančno. Dan poprej se je Urankar s popoldanskim vlakom pripeljal iz Ljubljane, kjer je bil na bolniškem dopustu, ki mu je istega dne potekal. Domneva se, da ga je, ko se je vračal zvečer ob progi v Sp. Laže, dohitel vlak, ga potegnil pod sebe in ga nato odvrigel. Pri svojih tovariših in pri vseh, ki so ga poznali, je bil nesrečni rudar zelo priljubljen. Naj mu bo lahka zemlja!

Žrtev sirovega fanta

St. Rupert na Dolenjskem, dec.

Zalosten dogodek, ki priča o silni podivjanosti naše mladine, se je pripetil nedavno v St. Rupertu na Dolenjskem. Posestnik Marn, oče več otrok, je kupil dobro ohranjeno kolo od 23-letnega fanta Sedlarja, po domače Švrkovega. Ker je bil Sedlar Marnu dolžan nekaj denarja, je ta zahteval, da se dolg odbije od kupnine. Ker Sedlar ni hotel o tem ničesar slišati, je nastal med njima prepir, ki se je večkrat ponovil. Nedavno se je Sedlar mudil v jutrnih urah v Mokronogu, kjer je imel opravke tudi na sodišču. Domov grede je nakupil v trgovini v Bistrici nekaj malenkosti in se je oglašil tudi v bližnji kovačnici, kjer je ob slovesu rekel kovaču: »Zdaj grem in bom Marna zaklal.«

Ko je prišel v St. Rupert in zapazil Marna zaposlenega pri gospodarskem poslopu, je stopil proti njemu, izžval prepir ter ga kratko malo zabodel z nožem naravnost v srce.

Marn se je zgrudil na tla in bil na mestu mrtev. Sedlar je odhitel po zločinu na orožniško postajo ter javil svoj grozovit zločin. Orožniki so sirovega zločinca uklenjenega v verige odvedli v mokronoške sodne zapore.

Iz Prekmurja

Prekmurški delavci so v tujini slabo zaslužili

Murska Soobta, decembra

V Prekmurje so zadnje dni prihajale skupine po več sto ljudi. Bili so to sezonski delavci, ki so se vračali iz Nemčije in Francije, kjer so bili od pomladi zaposleni kot kmetijski delavci. Letos jih je bilo iz Prekmurja okrog 500, ki so imeli zaslužek na francoskih in nemških posestvih. Prejšnja leta je bilo to število dosti večje. Včasih se je mudilo na sezonskem delu do 10.000 prekmurških fantov in deklet in so ostajali doma čez poletje samo starci in otroci. Takrat so bili tudi dobri časi. Ljude so se vračali v pozni jeseni z lepimi prihranki, ki so znašali po 10.000 in več dinarjev. Letos pa se vračajo Prekmurci nezadovoljni. V Nemčiji in Franciji je bil zaslužek slab. V Nemčiji bi še šlo, če ne bi bila marka tako poceni pri nas in če ne bi bila Nemčija ovirala pošiljanja denarja v domovino. Vsak delavec je lahko poslal mesečno domov 10 mark, s seboj je tudi lahko vzel samo 50 mark v gotovini, ves ostali zaslužek pa je moral pustiti v Nemčiji in si nakupiti zanj obleke in drugih potrebščin, ki bi jih prav lahko pogrešil ali pa jih kupil dosti ceneje doma. Mnogi se vračajo v lepih novih oblekah, ki jim doma ne bodo za rabo. Dosti je tudi takih, ki so svoj zaslužek porabili na ta način, da so si dali popraviti zobovje.

Prehrana je bila po večini slaba. Dobivali so krompir brez mesa in druge prikuhe. Dvakrat na teden so dobili hlebec kruha, kar je bilo premalo. Zato so si morali kruh kupovati. Stal pa je kg kruha 50 pfenigov, kar pomeni, da je kruh v Nemčiji za enkrat dražji kakor pri nas. Tudi so si morali kupovati drugo hrano, ker ne bi pri hudem delu vzdržali ob hrani, katero so dobivali.

Delavcem v Franciji se je glede prehrane bolje godilo. Pritožujejo pa se zaradi zaslužka. Ves zasluženi denar so sicer smeli vzeti s seboj, toda frank ima danes zelo nizko vrednost.

Naši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, novembra.

V Milwaukeeju sta umrla v bolnišnici Miha Čandek, star 55 let, doma z Janežvega brda na Notranjskem, in Anton Šuler, star 50 let, iz Dravograda.

V Braddocku je tramvaj do smrti povozil Janeza Germa. Pokojnik je štel 63 let. Doma je bil iz Dobropolja.

V bolnišnici v Clevelandu sta umrla Janez Srakar, star 54 let, doma iz Tomačevega, in Martin Klemenčič, star 60 let, iz Borovnice.

V Springfieldu je umrl po dolgi bolezni Franc Zaletel, star 84 let, doma iz Knežje vasi pri Dobrničah.

V La Salleju je umrl Franc Furar, star 50 let, doma iz Aržišč pri Kostanjevici. Pred 12 leti ga je povozil avto in vsa ta leta je zamenjal po bolnišnicah zdravlja.

V Chicagu je umrl Martin Kajžar, star 59 let. Doma iz Sorice na Dolenjskem.

V Brockwayu je preminil Matej Hudovernik, star 90 let, doma iz Gorij. Bil je eden prvih slovenskih naseljencev v Minnesotti.

V Milwaukeeju je preminil Janez Horvat, star 52 let, doma iz Makol pri Poljčanah. V New Yorku Cityju je umrla Frančiška Albrehtova, stara 35 let.

V Indianapolisu se je obesil Janez Lampret, star 53 let, doma iz Brusnic pri Novem mestu. V smrt je šel zaradi neznosnih družinskih razmer.

V Sycamore Burlingtonu je umrla Učiteljica Antonija Gorenčeva, stara 24 let, rojena v Ameriki.

V Jolietu je umrla Marija Šetinova, žena znanega slovenskega kamnoseka Simona Šetine.

V naselbini Vandergriftu je umrl Janes Novak, doma iz Šmarja pri Premu na Notranjskem.

V Chicagu je preminil Jože Stritar, star 66 let, doma od Sv. Križa.

V Strabaneju je umrl Lojze Delost, doma iz Koritnice na Notranjskem. V Moonrunu je izdihnil Blaž Bogataj, star 51 let, doma iz Oselice pri Poljanah.

V bolnišnici v Johnstownu je umrl Anton Zalar, star 48 let, doma iz Unca pri Rakeku. Pobralla ga je pljučnica.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Zelenjavna juha s cmočki. Malo korenčka, peteršilja, zelene in ohrovtu prav drobno zreži (na rezance). To zelenjavo prepraži na sirovem maslu. Ko se je popražila in dobila rjavkasto barvo, jo zalij z enim litrom vode in naj počasi vre do mehkega. V skledi pa pripravi testo za cmočke. Eno jajce in tri deke sirovega masla mešaj, nato dodaj pet dek naribanega sira, štiri do pet dek moke, malo zelenega peteršilja in malo naribanega muškatnega oreha. To testo dobro stepi in zakuhaj v juho prav drobne cmočke. Cmočki naj vro v juhi kakih 10 minut.

Orehovi rogljički. Zmešaj v dveh žlicah mlačnega mleka eno in pol deke kvasca. Na desko pa stresi 60 dek moke. V moko zamešaj pet dek sirovega masla in 15 dek mase, pet dek sladkorja v prahu in malo soli. Primešaj kvasec in testo dobro umesi. Umešeno testo tenko razvaljaj, razreži na trikotne in nađevaj vsak trikot z orehovim ali makovim nađevom. Nađev: četrt kile zmletih orehov ali maka zamešaj v vroče mleko ali raztopljeni med, po okusu dodaj sladkorja, malo cimeta, žbice in limonove lupinice, da dobiš gost nađev. Nađevane trikotne zvij in zapogni v obliki rogljička. Zložijo jih na pomazano pokačo, pomazi z raztepenim jajcem in postavi na hladno. Čez 10 minut jih še enkrat pomazi z jajcem, in ko se je jajce malo osušilo, nato šele jih postavi na toplo, da vzhajajo. Ko so rogljički vzhajali, jih speci. Zelo dobro pecivo.

Praktični nasveti

Sir ne splezni, če imaš sir vedno pokrit, bo disl s čašo, kozi in sličnim. Če pa položiš ki siru košček sladkorja, ne bo sir nikdar splenil, sladkor vleče namreč vlago, ki jo ima sir v sebi, nase in prepreči plesnitev.

Skrhane škarje so prava pokora, če hočeš kaj rezati z njimi. Če brusarja ni, si jih sama nabrusi. Vzeml navadno steklenico z bolj dolgim vratom in reži z škarjami po steklenici. Škarje drži ob splozku steklu in se na ta način nabrusijo.

Kadar spečeš kakšno pecivo, ga stresi vedno na desko. To pa zato, da more para enakovomerno izhlapevati. Če streseš pecivo na desko, se deska orosi in pecivo vsrka vlago vase, kar povzroči, da postane pecivo kakor sirasto. Torte in slična peciva moramo peči v ne prevroči pečici. Če je pečica prevročna, torta sicer zelo narase, a ko je pečena, se rada sesede in ni potem kriv recept, temveč prevročna pečica. Torte peci vedno počasi pri zmernem ognju približno eno uro. Vedno je boljše imeti jo malo dalje časa v pečici kakor pa premalo. Isto velja za potice, kruh in drugo.

Gospodinja, zapomni si to! Štedi pri delu svoje moči, stedi zlasti noge in delaj, kar moreš, sede če lupiš kronpir, lahko pri tem sedi, takisto, če čistiš solato. Vse, kar delaš pri kuhi, izkušaj opraviti sede. Škoda je tvojih moči, ki jih po nepotrebnem trošiš.

da delaš sede, si nog ne utrujaš, jih s tem obvaruješ krčnih žil in drugih težav. Če pa sama tega ne moreš, ker si že od mladih nog navažena delati vse stoji, po nauči vsaj svoje hčere, da se bodo navadile opravljati dela v kuhinji sede. Noge v kuhinji največ trpijo in vsaka kuharica v starejši dobi to bridko občuti.

S tkanino prevlečene stole, blazine in drugo očistiš na ta način, da zmešaš na 10 litrov vode četrt litra salmiaka. Potem pomakaš v to mešanico čisto krtačo in krtačiš po blagu vedno v eni smeri. Ko si ves stol skrtala,

ga zbršiš še s suho krpo in nato postavi na prepih, da se posuši.

Razni kuhinjski duhovi, ki se razlezejo po stanovanju, se s prezračanjem, s kisom in sličnim odpravijo iz stanovanja, a težavnejše jih je odpraviti iz obleke in las. Zato bi morala vsaka gospodinja imeti posebno obleko, katero nosi samo dopoldne pri kuhi. Najbolj pripravna je pralna obleka, ker jo lahko vsak teden menja, opere in s tem odpravi iz nje kuhinjske duhove. Takisto naj ima vedno pri kuhi ruto na gavi, da se kuhinjski duh ne vleze v lase in jih zasmradi.

Fotografirati znamo že sto let

Šele pred sto leti je srečno naključje pokazalo srečnemu preizkuševalcu Francozu Daguerreu možnost, ujeti slike na posrebrno bakreno ploščo. Od tedaj pa do danes se je fotografija razvila že do neverjetne popolnosti. Včasih dragoceno slikanje je postalo danes dokaj ceneno. Iz okornih oblik in dragih snovi, ki so zahtevale pravih učenjakov, se je fotografija tako poenostavila, da je dostopna že vsakemu ljubitelju lepih slik. Iz mrtvih in nerodnih potez je slika dobila danes že lepo obliko, ki je umetnost zase. Oživila je na filmskem platnu, se začela gibati in celo govoriti. Še malo, pa bomo lahko gledali oddaljene zanimivosti, osebe in

dejanja, kakor jih zdaj že udobno poslušamo z radiom.

Francija je svojega velikega sina počastila prav dostojno. Že v življenju je dobival Daguerre 6000 frankov letne podpore od vlade zaradi svoje iznajdbe. Ob 100letnici te iznajdbe in ob 150letnici iznajditeljevega rojstva, kar je oboje padlo na letošnje leto, pa so osnovali poseben odbor, ki naj zbira vse, kar spominja na fotografijo od prvih časov do danes. Zbira pa naj tudi prispevke za poseben Daguerreov sklad, iz katerega bodo prejemale podporo izključno le razne žrtve fotografije. V nedeljo 21. novembra so Daguerreu odkrili tudi spominsko ploščo v mestecu Corneilles en Parisu.

Zvijače zamorskega delavstva pri kraji zlata

Posamezni iskalci zlata, ki so se včasih pehali za to čarobno kovino zlasti v Severni Ameriki in v Južni Afriki, so skoro čisto izginili. Zlasti v Južni Afriki jih ni več. Danes so tam že davno le velike s potrebnimi stroji opremljene delavnice, v katerih se iz zlate rude na lahek način pridobiva zlato.

Ker je minila doba, ko je lahko vsak sam iskal zlato rudo in ker so vsa ležišča te rude že skoro vsa v rokah raznih podjetnikov, je lov za zlatom nekoliko drugačen. Danes kraje

Nič manj kakor 500.000 ljudi dela v zlatih rudnikih v Južni Afriki. Samo 10 odstotkov je Evropecev med njimi. Ti so zaposleni po pisarnah podjetnikov kot stražniki, inženjerji, predelavci in podobno. Navadna dela pa opravljajo črnici. Zaradi tako majhnega števila Evropecev, samo 50.000 jih je, ni čudno, če ni mogoče čisto onemogočiti tatvin. Črne delavce nabirajo kar po vaseh. Kdor gre, mora skleniti petletno delovno pogodbo. S tem se zaveže, da bo kopal zlato pet let, ne da bi zapustil delo. Po petih letih se ta ali oni zamorec vrne v svojo rojstno vas in si tam kupi ženo s prihranjenim denarjem. Seveda prinese s seboj domov tudi še precej zlata, ki ga je ukradel.

Kako je bilo mogoče pri tako strogi straži zamorcem krasti zlato, je bilo dolgo časa uganka. Pa so to uganko počasi le rešili. Zamorci so si pomagali z golobi. Če je črnc takole pet let delal v podjetju, se ni naučil le ravnanja s stroji za pridobivanje zlata, temveč tudi raznih zvijač, kako se mora krasti zlato. Nemogoče je pač, da bi za vsakim delavcem stal paznik. Zato so se posamezni delavci lahko posluževali za svoje namene izučenih golobov. Tako priučen golob se je med delom približal svojemu gospodarju-črncu, ki mu je vtaknil košček zlata med peroti. Golob je nato hitro odletel. Ko so podjetja izvedela za to zvijačo, so dala postreliti vse golobe v svoji bližini. Tudi psos in mačk lastniki zlatih ležišč ne puste v bližino, ker se enako dajo porabiti za tatvine.

Zgodi se pa tudi, da najde zamorec večji kos zlata in skuša ubežati. Po navadi se mu to ne posreči, ker ga prej zadene krogla stražnika. Če pa uide stražniku, ne more skozi žično ograjo, ker je v žicah električni tok. Ker so take ograje na razsežnem zemljišču in ob njih ni stražnikov, se pobegli zamorec skrrije in počaka, da izključijo tok. No, pa se taka tatvina le redkokdaj posreči, ker se ubežnik ne more tako lahko skriti na zagrajenem zemljišču.

Ogromno letalo za polete preko morja

Baltimorska tvornica letal je nedavno sporočila, da je dograjeno orjaško letalo za polete čez Atlantsko morje. To je prvo letalo te vrste in pri poletu čez morje se ne bo nikjer ustavljalo. Naročila ga je ruska vlada. Sila porabe novega letala je po izjavi vodje omenjene tvornice za 285 odstotkov večja od slovečih letal, ki letajo med Ameriko in kitajskimi pristanišči, in ki jih je tudi zgradila ta tvornica.

Rusko poslaništvo v Washingtonu je sicer ovrglo vest, da razmišlja Rusija o uvedbi rednega zračnega prometa preko Atlantskega morja, pač pa je priznalo, da se priprav-

lja v Rusiji zračna zveza z Ameriko preko severnega tečaja. V orjaškem letalu je prostora za 46 potnikov, če leti podnevi, in za 26 potnikov, če leti ponoči. V obeh primerih bo poskrbljeno za vso udobnost. Potniki, ki bodo potovali ponoči, bodo imeli na razpolago udobne postelje. Letalo tehta 30 ton in ima štiri motorje po 1000 konjskih sil. Polno zasedeno letalo lahko leti 320 do 330 km na uro. Iz New Yorka do Londona bi potrebovalo 24 ur, pa bi mu še ostalo pogonskih snovi za 1600 km. Razen potnikov in 180 hl pogonskih snovi lahko vzame orjaško letalo še 30 metrskih stotov koristnega

tovora s seboj. Potniške kabine bodo kurjene. Čez krila meri letalo nad 50 m. Delavnice kjer je bilo zgrajeno, so največje na svetu. Po nekaterih tehničnih izpopolnitvah bodo lahko zdaj gradili v Ameriki orjaška letala kar zapovrstjo, in sicer dvakrat večja od znanih letal China Clippers. Tudi druge letalske družbe v Ameriki, Nemčiji in Franciji se pripravljajo na otvoritev rednega zračnega prometa preko Oceana. Vsaj ena izmed teh družb bo otvorila zračni promet preko morja že pomladi prihodnjega leta.

× **Ogromna škoda zaradi živinske kuge v Franciji.** Po raznih krajih Evrope, zlasti na Francoskem, v Švici in na Nemškem, je razširjena živinska kuga na parklji in na gobcu. Povsod je ta kuga napravila že velikansko škodo. Tako so zdaj na Francoskem izračunali, da je napravila tamkaj že nad eno milijardo francoskih frankov škodo. Toliko živine je namreč že pokončala.

× **Bivši načelnik ruske policijske Jagoda ustreljen.** Po vestih iz Moskve je bil bivši načelnik GPU Jagoda te dni obsojen na smrt in ustreljen. Obsodili so ga zaradi snovanja zarote proti štirim najvplivnejšim članom sveta ljudskih komisarjev. Kakor znano se ta četvorica imenuje kremelska četvorka in je v njenih rokah vsa oblast v Rusiji.

× **Mesto Hollywood bo zasulo.** Iz New Yorka poročajo, da preti mestoma Los Angelesu in Hollywoodu huda nesreča. Preti jima, da ju bo zasulo. Nevarnost je tako velika, da so se v Hollywoodu že odločili izprazniti več vil ob gori. Pred časom so namreč opazili, da dobiva hrib, ki se dviga nad mestom, razpoko. Sprva se je širila vsak dan za dva centimetra, v zadnjih dneh pa se razširi vsako uro za en centimeter. Neizogibno je, da se bodo začele ogromne množine kamenja in prsti valiti navzdol. Kaže, da grozi mestu plaz, ki bo vseboval dva milijona ton kamenja. Izključeno je, da bi mogli takšen plaz ustaviti s tehničnimi pripomočki. Za zdaj so razpostavili na najbolj ogroženem ozemlju vojaške straže.

× **Brezžični pogovor med stratosfero in morskim dnom.** Pomladi se bo vršil najbolj nenavaden pogovor, kar jih je bilo kdaj med ljudmi. Seveda se bo to zgodilo v Ameriki, in eden izmed obeh govorcev bo plaval visoko v stratosferi drugi pa bo sedel na dnu Tihega morja. Eden izmed teh dveh mož je brat znanega stratosfernega letalca prof. Augusta Piccarda Ivan Piccard, ki živi v Ameriki in ki se bo dvignil z balonom v višino 15 km. Drugi pa bo prof. Einstein, ki se bo istega dne s podmornico, katero gradijo po njegovih navodilih, potopil na najgloblje dno Tihega morja. Moža bosta med seboj v brezžični zvezi.

× **Dvojnik živi dalje pod imenom svojega mrtvega podobneža.** Bolgarska policija je po dolgem zasledovanju odkrila skrivališče enega izmed najnevarnejših zarotnikov, znanega komunističnega voditelja Jurija Štefanova Avramova, ki ga je tudi prijela. Avramov je bil predsednik izvršilnega odbora bolgarske komunistične stranke. Že pred šestimi leti je prišel policiji v roke. Postavili so ga pred sodnike, ki so ga obsodili na 12 in pol leta težke ječe. Uspelo mu je pa, da je iz ječe pobegnil in izginil brez sledu. Med tem ko so ga iskali po vseh mogočih krajih, se je Avramov mudil v prestolnici sami, in sicer pod imenom in s papirji nekega Lazarja Georgijeva, ki je pred desetimi leti nenadoma umrl in ki mu je bil na las podoben. V tem času je nadaljeval svoje nezakonito delo, dokler ni policija pred pol leta po naključju doznala, da je Georgijev prav za prav že davno mrtev. Zasledovati je začela njegovega dvojnika in ga je nazadnje v njegovem skrivališču presenetila. V stanovanje Avramova je vdrla tako hitro, da ni imel časa, da bi se s samomorom umaknil aretaciji. Pri hišni preiskavi so ugotovili, da imajo bolgarski komunisti v tujini naložen velik znesek, in sicer 50.000 dolarjev. Policija je nadalje zaplenila zapiske, iz katerih je razvidno, da so denarni mogotci podpirali bolgarske komuniste iz tujine z letno vsoto treh milijonov levov.

× Ruskega generala Blücherja so hoteli zastrupiti. Iz Moskve poročajo, da so nedavno ustrelili sedem železničarjev sibirskega brzega vlaka. Na smrt jih je obsodilo izredno vojaško sodišče vzhodne armade. Vsi so bili obtoženi, da so hoteli zastrupiti vrhovnega poveljnika rdeče armade na Daljnem vzhodu generala Blücherja in njegove najožje sodelavce. Štirje višji oficirji, med njimi polkovnik Potonin in pilot Subkov, so se peljali v jedilnem vagonu na Daljni vzhod. Naenkrat jim je postalo slabo in odpeljali so jih v bolnišnico, kjer so v silnih mukah umrli. Majorja Pjetuhov in Sizik sta se rešila, toda 14 dni sta visela med življenjem in smrtjo. Poleg tega je obbolelo še okrog 20 ljudi, ki so jedli v jedilnem vagonu. Maršal Blücher se je rešil tako, da tistega dne ni ničesar jedel, ker se ni dobro počutil. Tudi najstrožja preiskava ni mogla dognati, ali je bila v jedilnem vozu pokvarjena riba ali pa jedi primešan strup. Navzlic temu so vse osebe jedilnega vagona obsodili na smrt in ustrelili.

× Zdravilo proti gobavosti. John Reestierne, ki se že dolga leta bori proti gobavosti, je v svojem nedavnem predavanju poročal o uspehih, doseženih delno od njega, delno pa od drugih zdravnikov, z uporabo seruma proti gobavosti. Od leta 1933. je dehal ta švedski učenjak v deželah, okuženih od gobavosti. Bil je v Abesiniji in drugih deželah Afrike, kjer imajo kolonije gobavcev. Bil je tudi v Kolumbiji in Venezueli kakor tudi v največji koloniji gobavcev v Južni Ameriki, kjer je zbranih 5000 teh nesrečnejšev. V vseh teh krajih je z uspehom uporabljal svoj serum, dal ga je pa tudi 30 drugim zdravnikom in vsi so dosegli razveseljive uspehe v boju proti bolezni, ki je že od nekdaj pravi bič človeštva. Novi izum dr. Reestierne se bo najbrž v kratkem izdeloval tvorilsko.

× 8.000 sodnih obravnav proti redovnikom je bilo lani v Nemčiji. Nemški minister za cerkve Kerrl je imel nedavno v Hagenu govor o »svetovnem nazoru in veri«, v katerem je med drugim dejal tudi tole: V nobenem drugem poklicu ni tako visokega števila kazenskih postopanj kakor v duhovniškem. Po podatkih pravnega ministra so znane naslednje številke: obsojenih je bilo 45 duhovnikov, 176 redovnikov in redovnic in 21 nastavljenec. Visečih obravnav je še: proti 93 duhovnikom, 744 redovnikom in redovnicam in 18 nastavljenecem. Lansko leto je bilo v celem 8.000 sodnih obravnav proti redovnikom.

× Kako zdravijo slinavko v Nemčiji. Časopisi poročajo, da se je po raznih krajih Srednje Evrope začela nevarno širiti živinska kužna bolezen kuga na parkljih in na gobcu. Kuga se je najprej začela v južni Franciji. V Marseille so pripeljali iz Severne Afrike čredo ovac, ki so zanesle v Evropo to nevarno živinsko bolezen. Iz južne Francije se je bolezen potem naglo širila po Franciji. Kmalu je bila v Alzaciji in Loreni, a nato se je pokazala v Švici. Od tod je zašla v Luksemburg, Belgijo in Holandijo, nazadnje pa tudi v južno Nemčijo. V vseh krajih, ki so ogroženi od te kužne živinske bolezni, si oblastva na vse kriplje prizadevajo, da bi bolezen zatrla. Na Nemškem so v boj zoper živinsko kugo vpregli vse urade. Vso živino morajo cepiti s posebnimi cepivi. Ljudje pa, ki imajo opravka v hlevih, si morajo umiti roke po vsakem obisku. S posebnim razkuževalnim sredstvom morajo zlasti prati podplate svojih čevljev, da se bolezenske kali iz enega hleva ne prenese drugam.

× 300 let je poteklo, odkar poznamo v Evropi krompir. Domovina krompirja je Amerika, odkoder ga je prinesel v Evropo Anglež Drake pred 300 leti. To 300letnico bodo na Angleškem proslavili na ta način, da bo šlo na isto pot, kakor jo je tedaj napravil Drake, pet letal, ki se bodo vrnila maja prihodnjega leta. Na Francoskem je krompir uvedel kmetijski strokovnjak Parmentier. Letos so praznovali v Parizu na svečan način 200 letnico rojstva tega moža. Parmentier ni miroval prej, dokler niso začeli gojiti krompirja po vsej Franciji, odkoder se je kmalu zanesel



*Mislili so, da je
Majdkina oblekca
bela...*

**...dokler ji ni srnc obrisal
solz s svojim robcem –
opranim z Radionom!**

Tudi Vi, ki niste več novinka v gospodinjstvu, mislite morda, da je Vaše perilo belo. Primerjajte ga pa enkrat s perilom, opranim z Radionom. Razložek je očiten ter Vas bo prepričal: z navadnimi sredstvi oprano perilo izgleda sivkasto v primeri s perilom, opranim z Radionom. Nič čudnega: navadna pralna sredstva samo površno odpravijo nesnago, medtem ko kisikovi mehurički skupaj s peno dobrega Schichtovega mila, ki ga vsebuje Radion, prodirajo skozi tkanino in jo operejo tako, da postane »Radion-bela«. Uporabite pri pranju perila Radion, pa ne boste nikoli več uporabljali kakršne koli drugega pralnega sredstva!



Schichtov
RADION
pere sam

tudi po vsej ostali Evropi.

× Evropa postaja slovanska. Leta 1810. je živel v Evropi 187 milijonov ljudi. Od teh je odpadla približno tretjina na germanske, tretjina na romanske in tretjina na slovanske dežele. Leta 1910 je bilo med 450 milijoni Evropevcov 42 odstotkov Slovanov, Germani so nekoliko narasli in dosegli 34 odstotkov, med tem ko so Romani zaradi padanja rojstev v Franciji padli na 24 odstotkov. Danes ima Evropi okoli 500 milijonov ljudi. Od teh je 46 odstotkov Slovanov, 30 odstotkov Germanov in 24 odstotkov Romanov.

Okoli leta 1960. bo v Evropi približno 600 milijonov prebivalcev. Če bo slovansko prebivalstvo tako naraščalo, kakor doslej, bo te-

daj štel čez 300 milijonov ljudi in tako preseglo polovico vseh Evropevcov.

× Ognjenik Krakatau spet bljuje. Z otoka Jave poročajo, da je znani ognjenik Krakatau začel znova bljuvati. Dne 17. novembra so tamkaj opazovali, da je ognjenik metal lavo in blato 500 metrov visoko. Od tistega časa se ognjenik še ni umiril. Krakatau stoji v Sundski ožini med otokoma Javo in Sumatro. Leta 1883. je s svojim bljuvanjem povzročil strašno nesrečo. Od tistega časa je miroval in so že mislili, da je ugasnil, dokler se ni leta 1927. znova zbudil. Bilo je prav na sveti dan leta 1927., ko je ognjenik začel znova bljuvati. Od tistega časa se še ni dobro pomiril.

Radio Ljubljana

od 12. do 19. decembra

Nedelja, 12. decembra: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (oddelek godbe »Sloge«). — 9.00: Čas poročila, spored. — 9.15: Pevski zbori (plošče). — 9.45: Verski govor (dr. Roman Tominec). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz ljubljanske stolnice — 11.00: Otroška ura: Lutke igrajo. — 11.30: Koncert (sodelovala bosta radijski orkester in prof. Taras Poljanec — violina). — 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila. — 13.20: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). — 16.00: Slagerje bo pel ob spremljevanju klavirja tercet Stritar, vmes plošče. — 17.00: Kmetijska ura: Kemija — kmetova svetovalka in prijateljica (inž. B. Pahor). — 17.30: Slovenske narodne bodo peli ob spremljevanju radijskega orkestra Špelca Neratova in Roman Petrovič. — 19.00: Čas, vreme poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Friml: Rose Marie, popuri (plošče). — 20.00: Večer Emila Adamiča (sodelovali bodo Drago Zupančič — predavanje. Slovenski vokalni kvintet, Nuša Kristanova — sopran in radijski orkester). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Za zabavo in za ples (plošče).

Ponedeljek, 13. decembra. 12.00: Pisano polje (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Z ruskih poljan (plošče). — 14.00: Vreme borza. — 18.00: Zdravstvena ura: Kužne bolezni (dr. Anton Breclj). — 18.20: Gabriel Faure: Balada za klavir in orkester (plošče). — 18.40: Kulturna kronika: O Emilu Adamiču (prof. Škerjanc). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zanimivosti (koncert radijskega orkestra). — 20.30: Delavska godba »Zaris«. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Lahka glasba (radijski orkester in Mirko Premelj).

Torek, 14. decembra. 11.00: Šolska ura: Od dogodka do časopisa (Ludvik Mize). — 12.00: Slavni možje (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Nova priredba Foersterjeve opere »Gorenjskega slavnika«. — 18.40: Problem demokracije (vseuč. prof. dr. Gosar). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zabavni zvočni tednik. — 20.00: Zborovski koncert slovenske glasbe (zbor »Sloge«). — 21.00: Wurliške orgle (plošče). — 21.15: Lahka glasba (radijski orkester). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Zvoki v oddih (radijski orkester).

Sreda, 15. decembra. 12.00: Kar vam uga-ja, to se predvaja (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme borza. — 18.00: Mladinska ura: Glasbeno oblikoslovje (dr. Anton Dolinar). — 18.40: Davčne olajšave (dr. Vladimir Murko). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Uvod v prenos. Prenos opere iz ljubljanskega gledališča (v I. odmoru glasbeno predavanje — Vilko Ukmar; v II. odmoru Čas, vreme, poročila, spored).

Četrtek, 16. decembra. 12.00: Pesnice današnje dobe (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme borza. — 18.00: Zvoki radosti (radijski orkester). — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zabavni kotichek. — 20.00: Pevski kvartet »Fantje na vasi«. — 20.40: Valčki Johanna Straussa (plošče). — 21.00: Rondo II (Srečo Kopore bo predaval, Marta Osterc-Valjalova pa bo igrala na klavirju; violinski solo bo igral Burger). — 22.00: Čas, vreme,

Brezplačen pouk v igranju!



klavirske
harmonike
od Din 480.
Zahtevajte
brezplačen
katalog!

MEINEL & HEROLD — MARIBOR ŠT. 104

poročila, spored. — 22.15: Podoknice (plošče).

Petek, 17. decembra. 11.00: Šolska ura: Oljka, olive in izdelovanje olja (Miroslav Zor). — 12.00: Iz naših krajev (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Glasbene slike (plošče). — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Ženska ura: Božič po naših hišah (Ivanka Velikonjeva). — 18.20: Udovičeva in Lovšetova pojeta (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut za planince: Smučarstvo (Janez Kveder). — 20.00: Rezervirano za prenos. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 18. dec. 12.00: Okroglo in vesele se bodo vrtele (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Brez odmorov, brez besed, tak je danes vojni red (plošče). — 14.00: Vreme. — 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). — 18.40: Javne zgradbe v okviru javnih del v dravski banovini (inž. Herman Hus). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Komarjem v svarilo (besedilo sestavila po resničnih dogodkih Jožek in Ježek); izvajali bodo člani radijske družine). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Vesel konec tedna (radijski orkester).

VENČESLAV VILAR

TRGOVEC V LJUTOMERU

naznanja, da je preselil svojo trgovino z vsakovrstno železnino, barvami, bencinom, čebelarstvi, potrebščinami, kovaškim premogom, dvokolesi, šivalnimi stroji, orožjem, municijo, specerijo itd. iz dosedanjih prostorov na Glavnem trgu

z dnem 9. decembra 1937

v bivšo Rosenberg-Sesslerjevo hišo na
Cerkvenem trgu.

Cene nizke!

Postrežba solidna!

Za smeh in kratek čas

NI VEČ UPANJA

Mihec je obiskal bolnega učitelja. Pred hišo ga je čakal prijatelj Gašperček in ga vprašal: »No, kako je z njim?«

Mihec je žalostno odkimal z glavo: »Nič upanja ni več. Jutri že spet pride v šolo!«

NESPORAZUM

Gost: »Ko zagledam vaše slike, se res čudim.«

Slikar: »Bi radi vedeli, kako vse to naslikam?«

Gost: »Tisto ne, a zanima me, zakaj vse to slikate.«

ZDRAVSTVENE KNJIGE

Kako se obvarujem vseh bolezni, Din 17.—; Kako se žena obvaruje spočetja nosečnosti, Din 30.—; Zdravje spolnega življenja, 17.— Din; Dekleta, ki niso za zakon, Din 17.—; Veliki vsevedež, Din 26.— — razpošilja po povzetju, diskretno omotano, »Sarko«, Ljubljana, Gospodarska 13.

POZOR!

Podeželskim nakupovalcem kož, železja, cunj in gob se nudi lep postranski zaslužek. Ponudbe pod »Novo leto upravi »Domovine«.

HRANILNE KNJIŽICE

raznih denarnih zavodov, obveznice, bone, vrednostne papirje, razne bančne in druge terjatve se kupujejo stalno po najvišji ceni in takojšnjem izplačilu v gotovini. Trg. ag. bančnih poslov ALOJZIJ PLANINSEK, — Ljubljana, Beethovnova 14/I, telefon 35-10.

V NAJEM

se da kmečki mlin s posestvom za več let. Na posestvu so hmeljišče s sušilnico, sadovnjak, vinograd in kamnolom. Vodni pogon vseh gospodarskih strojev. Naslov v upravi lista »Domovine«.

JESEN — ZIMA — OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, pristnoarvni, brez napak, in sicer: Paket serija R z vsebino 16-20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo. Paket serija T z vsebino 4 m čisto volnenega blaga za žensko obleko v najmodernejših vzorcih. Pri naročilu prosim navedite barvo. Vsak paket Din 128.— Reklamni paket serija K, vsebina 20-25 m boljše flanela za moško, žensko in otročje perilo v najlepši sestavi, paket Din 136. Dalje specialni paket »Original Kosmos D« z vsebino 17-21 m 1a barhentov za žensko obleko, bluže, in prvovrstnih flanelov za pidžame, žensko moško in otročje perilo za izjemno ceno Din 150. Paket serija »Z« z vsebino 3-3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer: Z št. 1 Din 130.—; Z št. 2 Din 160.—; Z št. 3 Din 250.—; zadnji 1a kamgarn. Vsak paket poštne prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Pišite še danes obče znani, stari, solidni razpošiljalnici »Kosmos«, Maribor, Kralja Petra trg. — Nešteto priznanj zadovoljnosti odjemalcev na razpolago!

Vsem v mesecu decembru kupljenim paketom priložim majhno božično darilo!

NOVI MODELI

Zimske suknje, nepremočljive Hubertus plašče, obleke, perilo i.t.d. prodajamo še vedno z znatnim popustom

PRESKER — Sv. Petra cesta

NOVOST! SAMO DIN 49.50



št. 62.300 Anker-ura
Pravi švicar »troj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okrov
8 letna garancija

Din 49.50

št. 62.301 ura s
svetlečimi kazalci
in številčnico
(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte ceno, ki
ga vam pošlje za-
ponj in poštne
prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

lastna protokulirana
tovarna ur v švic.